

**EUROPOS SĄJUNGOS 2004–2006 METŲ
SANGLAUDOS POLITIKOS REFORMA:
IŠŠŪKIAI IR REZULTATAI**

DARIUS TRAKELIS

Straipsnyje nagrinėjamas vienas iš ES 2004–2006 m. sanglaudos politikos reformos tikslų – pritaikyti ES sanglaudos politiką prie dėl ES plėtros pasikeitusios tikrovės: padidėjusių išsivystymo skirtumų ES viduje. Įrodinėjama, kad nepaisant didelių ES plėtros sąlygotų pokyčių, Europos Komisija savo 2004 m. reformos pasiūlymu iš esmės nieko nebandė keisti. ES sanglaudos politikos prioritetai, kuriuos Europos Komisija pasiūlė 2007–2013 m., lygiai taip pat kaip lėšų paskirstymo proporcijos tarp jų, liko panašūs į buvusius 2000–2006 m. O ES Viršūnių Tarybos 2005 m. pabaigoje priimtas sprendimas dėl ES sanglaudos politikos reformos, vainikavęs dvejus metus vykusias valstybių narių diskusijas, padėtį pagerino tik šiek tiek.

Straipsnyje teigiama, kad 2004–2006 m. ES sanglaudos politikos reforma iš tikrųjų šios politikos nereformavo, nes dėl ES plėtros padidėjusių išsivystymo skirtumų užgožė kitas šalutinis ES plėtros sąlygotas veiksnys – plėtros kaštus ES senbuvėms. Turtingosios ES valstybės narės, daugiausia mokančios į ES biudžetą, kurio apie trečdalį tradiciškai sudarė ES sanglaudos politikai skirtos lėšos, buvo susirūpinusios, kad, prie ES prisijungus 12 menkiausiai išsivysčiusių valstybių narių, turėtų didėti jų įnašai į ES biudžetą. O valstybės narės, kurios 2000–2006 m. buvo pagrindinės ES sanglaudos politikos paramos gavėjos, – pietinės ES valstybės, siekė ir toliau išlaikyti gausią ES struktūrinę paramą, nors dėl ES plėtros neteko silpniausiai išsivysčiusių valstybių narių statuso.

Darius Trakelis – Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto doktorantas (el. paštas: darius.trakelis@tspmi.vu.lt).

© Darius Trakelis, 2008

Straipsnis įteiktas redakcijai 2007 m. lapkričio 19 d.

Straipsnis pasirašytas spaudai 2008 m. rugšėjo 25 d.

Ivadas

2004 m. vasario 18 d. Europos Komisija paskelbė Trečiąją ekonominės ir socialinės sanglaudos ataskaitą¹, kurioje konstatuojama, kad ES sanglaudos politikos pagrindu vykdomi veiksmai, skirti ES regionų išsivystymo skirtumams mažinti ir ekonominei bei socialinei sanglaudai stiprinti, yra akivaizdžiai sėkmingi. Taip pat ataskaitoje Europos Komisija pateikė pasiūlymų dėl ES sanglaudos politikos reformos, argumentuodama, kad ateityje būtina:

- turimus ribotus ES sanglaudos politikai skirtus išteklius naudoti strategiškiau, glaudžiau susiejant šios politikos prioritetus su Lisabonos strategijos prioritetais;
- supaprastinti šios politikos lėšų valdymą, daugiau atsakomybės suteikiant valstybėms narėms;
- pritaikyti ES sanglaudos politiką prie ES plėtros sąlygotų iššūkių.

Šiame straipsnyje nagrinėjamas paskutinis iš minėtų reformos tikslų – pritaikyti ES sanglaudos politiką prie dėl ES plėtros pasikeitusios tikrovės. Kaip teigiama Trečiojoje ekonominės ir socialinės sanglaudos ataskaitoje, dėl ES plėtros į silpniau išsivysčiusias Rytų ir Vidurio Europos valstybes:

- ES bendrasis vidaus produktas (BVP) padidėjo tik 5 proc., o gyventojų skaičius – 20 proc.;
- palyginti su ES-15, ES-25 BVP vienam gyventojui vidurkis sumažėjo 12,5 proc.;
- net 92 proc. naujų valstybių narių gyventojų gyvena regionuose, kurių BVP vienam gyventojui yra ne didesnis kaip 75 proc. ES-25 vidurkio, ir net 2/3 – regionuose, kurių BVP vienam gyventojui yra mažesnis nei 50 proc. ES-25 vidurkio.

Straipsnio tikslas – įvertinti sanglaudos politikos reformos eigą ir paaiškinti, kodėl įgyvendinti paskutiniojo reformos tikslo – pritaikyti ES sanglaudos politiką prie ES plėtros sąlygotų iššūkių – iš esmės nepavyko. Įrodinėjama, kad, nepaisant tokių didelių ES plėtros sąlygotų pokyčių, Europos Komisija savo 2004 m. reformos pasiūlymu

iš esmės nieko nebandė keisti. ES sanglaudos politikos prioritetai, kuriuos Europos Komisija pasiūlė 2007–2013 m., lygiai taip pat kaip lėšų paskirstymo jiems proporcijos, liko panašūs į buvusius 2000–2006 m., nors ES viduje gerokai padidėjo išsivystymo skirtumai. O ES Viršūnių Tarybos 2005 m. pabaigoje priimtas sprendimas dėl ES sanglaudos politikos reformos, vainikavęs dvejus metus vykusias valstybių narių diskusijas, padėtį pagerino tik šiek tiek. Straipsnyje teigiama, kad 2004–2006 m. ES sanglaudos politikos reforma iš tikrųjų šios politikos nereformavo, nes dėl ES plėtros padidėjusius išsivystymo skirtumus užgožė kitas šalutinis ES plėtros sąlygotas veiksnys – plėtros kaštai ES senbuvėms. Turtingosios ES valstybės narės, daugiausia mokančios į ES biudžetą, kurio apie trečdalį tradiciškai sudarė ES sanglaudos politikai skirtos lėšos, buvo susirūpinusius, kad, prie ES prisijungus 12 menkiausiai išsivysčiusių valstybių narių, turėtų didėti ir ES sanglaudos politikai skiriamos lėšos, ir kartu turtingųjų ES valstybių narių įnašai į ES biudžetą. O valstybės narės, kurios 2000–2006 m. buvo pagrindinės ES sanglaudos politikos paramos gavėjos, – pietinės ES valstybės, siekė ir toliau išlaikyti didelę ES struktūrinę paramą, nors dėl ES plėtros neteko menkiausiai išsivysčiusių valstybių narių statuso.

Straipsnį sudaro trys dalys. Pirmoje pristatoma Europos Komisijos ES sanglaudos politikos 2007–2013 m. vizija bei nauji ES sanglaudos politikos prioritetai ir jų pagrindimas, taip pat lėšų paskirstymas tarp senų ir naujų valstybių narių. Europos Komisijos reformos pasiūlymas yra lyginamas su 2000–2006 m. ES sanglaudos politikos prioritetais, siekiant parodyti, kad Europos Komisija nepasiūlė esminių pokyčių, būtinų pritaikyti šią politiką prie dėl ES plėtros pasikeitusios tikrovės. Atvirkščiai, įrodinėjama, kad Europos Komisija, atsižvelgdama į ES senbuvėjų interesus, ypač daug dėmesio skyrė šalutiniams ES plėtros iššūkiams – plėtros kaštams – minimizuoti: pasiūlė apriboti ES sanglaudos politikos biudžeto dydį, nustatant paramos limitus menkiausiai išsivysčiusioms naujoms valstybėms narėms ir išlaikyti gana aukštą paramos lygį ES pietinių valstybių regionams.

Antroje dalyje pristatomos valstybių narių pozicijos dėl ES sanglaudos politikos reformos. Valstybės sąlyginai skirstomos į tris blokus: turtingąsias, pietines ir naująsias ES valstybes nares. Parodoma, kad Europos Komisija, siekdama bent iš dalies patenkinti kuo daugiau valstybių narių, pateikė pasiūlymą dėl ES sanglaudos politikos reformos, kuris prieštaravo daugumos turtingųjų valstybių narių, Ispanijos ir menkiausiai išsivysčiusių naujųjų valstybių narių (Baltijos valstybių, Lenkijos ir Slovakijos) interesams.

Galiausiai trečioje straipsnio dalyje apžvelgiama derybų eiga ir reformos rezultatai. Kadangi derybos dėl ES sanglaudos politikos reformos nevyko atskirai, o buvo derybų dėl ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos dalis, valstybių narių pozicijos dėl reformos, taip pat derybų eiga bei pirmininkaujančių valstybių narių kompromisiniai pasiūlymai nagrinėjami platesniame derybų dėl naujos ES finansinės perspektyvos kontekste. Derybų eiga dalijama į tris etapus pagal tuo metu ES pirmininkavusią valstybę: Nyderlandų Karalystės pirmininkavimas (2004 m. antras pusmetis), Liuksemburgo pirmininkavimas (2005 m. pirmas pusmetis) ir Jungtinės Karalystės pirmininkavimas (2005 m. antras pusmetis).

Rašant straipsnį buvo remtasi Europos Komisijos dokumentais, ES reglamentais, mokslininkų darbais, taip pat buvo panaudoti analizei būtini statistiniai duomenys. Kaip ir ES sanglaudos politikos efektyvumo problematika, 2004–2006 m. šios politikos reforma susilaukė išskirtinio tyrinėtojų dėmesio, tačiau absoliuti dauguma atliktų tyrimų ES sanglaudos politikos reformą nagrinėja platesniame derybų dėl ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos kontekste². O darbų, skirtų išsamiai ES sanglaudos politikos reformos analizei, nėra daug. Iš tokių galima paminėti Europos Parlamento užsakymu atliktą studiją *Adaptation of cohesion policy to the enlarged Europe and the Lisbon and Gothenburg objectives*³, Bachtler ir Wishlade straipsnį *From Building Blocks to Negotiating Boxes: The Reform of EU Cohesion Policy*⁴, taip pat Yuill, Méndez ir Wishlade darbą *EU Cohesion policy 2007–13 & the implications for Spain: Who gets*

*what, when and how?*⁵ Pažymėtina, kad pirmieji du tyrimai buvo atlikti nesulaukus derybų pabaigos, o trečiasis ES sanglaudos politikos reformą nagrinėja per Ispanijos interesų prizmę.

1. Europos Komisijos ES sanglaudos politikos reformos pasiūlymas: kas naujo?

ES sanglaudos politikos reformos pasiūlymas buvo detalizuotas 2004 m. liepą Europos Komisijos pateiktuose ES 2007–2013 m. sanglaudos politikos reglamentų projektuose⁶, kuriuose buvo siūlomi nauji ES sanglaudos politikos prioritetai, numatytas ES sanglaudos politikos biudžetas, jo paskirstymas prioritetams ir atskiroms jų dalims bei paramos lėšų paskirstymo valstybėms narėms ir regionams principai. Reglamentų projektų aiškinamuosiuose raštuose, lygiai taip pat kaip Trečiojoje ekonominės ir socialinės sanglaudos ataskaitoje, Europos Komisija teigia, kad ES sanglaudos politikos reforma yra būtina, siekiant atsižvelgti į ES plėtros iššūkius ir koncentruoti ES sanglaudos politikos lėšas naujose ES valstybėse narėse.

Siekiant išsiaiškinti, kokią įtaką Europos Komisijos pasiūlymui turi ES plėtra, šioje straipsnio dalyje yra atliekama minėtų ES sanglaudos politikos reglamentų projektų analizė. Lyginami Europos Komisijos pasiūlyti nauji ES sanglaudos politikos prioritetai su 2000–2006 m. buvusiais šios politikos prioritetais, siekiant identifikuoti naujus elementus, skirtus ES plėtros sąlygotiems iššūkiams įveikti. Taip pat nagrinėjamas Europos Komisijos pasiūlytas ES sanglaudos politikos lėšų paskirstymas tarp valstybių narių, lyginamas su 2000–2006 m. buvusiu paskirstymu, siekiant įvertinti šios politikos lėšų koncentracijos naujose valstybėse narėse mastą.

1.1. ES sanglaudos politikos prioritetai 2000–2006 metais

Vadovaujantis Tarybos reglamentu Nr. 1260/1999, 2000–2006 m. ES sanglaudos politikai įgyvendinti buvo numatyta apie 195 mlrd. eurų

(1999 m. kainomis) ES struktūrinių fondų⁷ paramos, kuri buvo paskirstyta valstybėms narėms pagal tris prioritetus, vadinamus tikslais:

1 tikslas buvo skirtas menkiausiai išsivysčiusiems ES regionams, kurių bendrasis vidaus produktas vienam gyventojui nesiekė 75 proc. ES vidurkio. Šis prioritetas buvo finansuojamas iš visų keturių ES struktūrinių fondų ir jam buvo numatyta 69,7 proc. (135,9 mlrd. eurų) visos šių fondų paramos, įskaitant 4,3 proc. (8,4 mlrd. eurų) pereinamojo laikotarpio paramai (palaipsniui mažėjanti parama buvo numatyta regionams, kurių BVP vienam gyventojui viršijo 75 proc. ES vidurkio, bet kurie 1995–1999 m. buvo priskirti prie menkiausiai išsivysčiusių regionų (jų išsivystymo lygis tuomet nesiekė 75 proc. ES vidurkio).

2 tikslas buvo skirtas pažengusiems regionams, kurių BVP vienam gyventojui viršijo 75 proc. ES vidurkio, tačiau kurie turėjo struktūrinių ekonomikos problemų (pvz., struktūrinis nedarbas). Šis prioritetas buvo finansuojamas Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir Europos socialinio fondo (ESF) ir jam buvo numatyta 11,5 proc. (22,5 mlrd. eurų) visos ES struktūrinių fondų paramos.

3 tikslas buvo skirtas pažengusiems regionams žmoogiškiesiems ištekliams plėtoti. Šis prioritetas buvo finansuojamas tik ESF lėšomis ir jam buvo numatyta 12,3 proc. (24,05 mlrd. eurų) visos ES struktūrinių fondų paramos.

Likusi ES struktūrinių fondų paramos dalis (5,35 proc. arba 10,5 mlrd. eurų) buvo numatyta Bendrijų iniciatyvoms⁸ bei Europos Komisijos reikmėms skirtai techninei paramai⁹ (0,65 proc. arba 1,3 mlrd. eurų).

Be to, valstybėms narėms, kurių bendrosios nacionalinės pajamos (BNP) vienam gyventojui nesiekė 90 proc. ES BNP vidurkio, buvo skirta Sanglaudos fondo parama. Vadovaujantis reglamentu Nr. 1264/1999, Sanglaudos fondo parama 2000–2006 m. sudarė 18 mlrd. eurų.

1.2. ES sanglaudos politikos prioritetai 2007–2013 metais

2007–2013 m. Europos Komisija pasiūlė ES sanglaudos politikai numatyti kur kas didesnę – 336 mlrd. eurų (2004 m. kainomis) biudžetą, jį paskirstant tarp valstybių narių ir regionų pagal tokius naujus prioritetus:

Daugiausia ES sanglaudos politikos lėšų buvo numatyta **konvergencijos** prioritetui, skirtam menkiausiai išsivysčiusioms ES valstybėms narėms ir regionams. Šiam prioritetui Europos Komisija pasiūlė skirti didžiausią dalį – 78 proc. ES sanglaudos politikos lėšų arba 264 mlrd. eurų – ir jas paskirstyti į tris tokias dalis:

- apie 63 mlrd. eurų (arba 18,74 proc. visos paramos) buvo numatyta nacionalinės konvergencijos elementui – tai Sanglaudos fondo parama valstybėms narėms, kurių BNP vienam gyventojui neviršija 90 proc. ES vidurkio. Ši parama valstybėms narėms, kaip ir 2000–2006 m., paskirstoma remiantis teritorijos ploto, gyventojų skaičiaus ir išsivystymo lygio kriterijais. Tik naujoms ES valstybėms narėms, atsižvelgiant į didelę investicijų poreikį transporto ir aplinkosaugos infrastruktūros srityse, buvo pasiūlyta iš Sanglaudos fondo numatyti 1/3 visos joms skirtos paramos. Tai paaiškina, kodėl Sanglaudos fondo parama procentine išraiška padidėja daugiau nei dvigubai, palyginti su 2000–2006 m.;
- apie 179 mlrd. eurų (arba 59,8 proc. visos paramos) buvo numatyta pagrindiniam – regioninės konvergencijos – elementui, pagal kurį teikiama ES struktūrinių fondų parama menkiausiai išsivysčiusiems valstybių narių regionams. Prie menkiausiai išsivysčiusių regionų, kaip ir 2000–2006 m., priskiriami regionai, kurių BVP vienam gyventojui neviršija 75 proc. ES vidurkio. Šio elemento parama regionams apskaičiuojama remiantis regionų išsivystymo lygio, gyventojų skaičiaus ir nedarbo kriterijais, taip pat valstybės narės, kuriai regionas priklauso, išsi-

vystymo lygio kriterijumi. Šis elementas pakeitė 2000–2006 m. buvusį pirmąjį tikslą;

- ir apie 22 mlrd. eurų (arba 6,58 proc. visos paramos) Europos Komisija pasiūlė skirti kaip pereinamojo laikotarpio paramą regionams, kurių BVP vienam gyventojui viršijo 75 proc. ES-25 vidurkio dėl ES plėtros sąlygoto „statistinio efekto“¹⁰, o ne natūralaus ekonomikos augimo. Pereinamojo laikotarpio regionams paramą pasiūlyta apskaičiuoti tokiu pačiu principu kaip ir regioninės konvergencijos regionams, tik, atspindint jų aukštesnį išsivystymo lygį, parama jiems nuosekliai mažėtų: 2007 ir 2008 m. šiems regionams teikiama parama negalėtų viršyti 85 proc. paramos, kurią jie gavo 2006 m. Vėliau paramos lygis mažėtų po 5 proc. kasmet.

Antrajam – **regioninio konkurencingumo ir užimtumo** – prioritetui, skirtam pažengusiems ES regionams, kurie negali gauti paramos pagal konvergencijos prioritetą, Europos Komisija pasiūlė skirti 18 proc. arba apie 58 mlrd. eurų ES sanglaudos politikai 2007–2013 m. numatytų lėšų ir jas paskirstyti į dvi tokias dalis:

- apie 9,5 mlrd. eurų buvo numatyta pereinamojo laikotarpio paramai regionams, kurie 2000–2006 m. buvo priskiriami prie menkiausiai išsivysčiusių, tačiau kurių BVP vienam gyventojui jau viršija 75 proc. ES-25 vidurkio ne dėl ES plėtros sąlygoto statistinio efekto, bet dėl natūralaus ekonomikos augimo. Šiems regionams parama apskaičiuojama tokiu pačiu principu kaip regioninės konvergencijos ir statistinio efekto paveiktiems regionams, tik atspindint jų dar aukštesnį išsivystymo lygį, taikomi dar didesni apribojimai: 2007 m. šiems regionams teikiama parama negali viršyti 75 proc. paramos, kurią šie regionai gavo 2006 m., o pradedant 2011 m. jiems taikomas vidutinis pagrindinio regioninio konkurencingumo ir užimtumo prioriteto elemento, kuris apibūdinamas toliau, paramos intensyvumo, skaičiuojant vienam gyventojui, lygis;

- apie 48,5 mlrd. eurų Europos Komisija pasiūlė skirti pagrindiniam regioninio konkurencingumo ir užimtumo prioriteto elementui, pagal kurį paramą gali gauti visi likę ES regionai, kad ir koks aukštas būtų jų išsivystymo lygis. Šio elemento parama regionams paskirstoma remiantis gyventojų skaičiaus, išsivystymo lygio, užimtumo ir kitais kriterijais.

Regioninio konkurencingumo ir užimtumo prioritetas pakeitė 2000–2006 m. buvusius antrąjį ir trečiąjį tikslus.

Likusią dalį – 3,94 proc. arba apie 13,2 mlrd. eurų ES sanglaudos politikai numatytų lėšų – Europos Komisija pasiūlė skirti **Europos teritorinio bendradarbiavimo prioritetui**. Pagal šį prioritetą bus teikiama parama regionų tarpusavio bendradarbiavimui abipus ES vidaus sienų ir didesnėse teritorinėse zonose. Iš esmės Europos teritorinio bendradarbiavimo prioritetą keičia 2000–2006 m. buvusią INTERREG iniciatyvą, o likusios Bendrijų iniciatyvos arba integruojamos į pirmų dviejų prioritetų programas (URBAN, EQUAL), arba kartu su kaimo plėtrai skirtomis lėšomis tampa ES bendrosios žemės ūkio politikos dalimi (LEADER). Europos teritorinio bendradarbiavimo prioritetui numatytos lėšos tarp regionų paskirstomos remiantis gyventojų skaičiaus ir teritorijos dydžio kriterijais.

1.3. Paramos paskirstymas tarp menčiau išsivysčiusių ir pažengusių valstybių narių

Kaip parodyta 1 lentelėje, 2007–2013 m. menčiau išsivysčiusiems valstybėms narėms ir regionams Europos Komisija pasiūlė skirti beveik tokią pačią dalį ES struktūrinės paramos kaip ir 2000–2006 m. – apie 72 proc. Pažengusiems regionams numatyta paramos proporcija taip pat liko panaši – padidėjo 2 proc. punktais palyginti su 2000–2006 m. ir sudarė apie 24 proc. viso ES sanglaudos politikos biudžeto. Iš šios lentelės matyti, kad paramos paskirstymo proporcijos tarp menčiau išsivysčiusių ir pažengusių regionų išliko beveik nepakitusios, bet gerokai

padidėjo pats ES sanglaudos politikos biudžetas. Parama menkiau išsivysčiusioms valstybėms narėms ir regionams padidėjo apie 70 mlrd. eurų, pažengusiems regionams – apie 30 mlrd. eurų. Atsižvelgiant į tai galima daryti išvadą, kad Europos Komisija, reaguodama į ES plėtros iššūkius ir siekdama „nenukriauti“ buvusių paramos gavėjų, tiesiog padidino patį ES sanglaudos politikos biudžetą, per daug nekeisdama nei šios politikos prioritetų, nei lėšų paskirstymo joms proporcijų.

Siekiant palyginti, 2000–2006 m. duomenys yra perskaičiuoti 2004 m. kainomis, taikant 2 proc. metinį defliatorių, kaip nustatyta Tarybos reglamente Nr. 1999/1260. 2007–2013 m. paramos skaičius Europos Komisija pateikė 2004 m. kainomis, 2004 m. kainos buvo naudojamos iki pat derybų dėl ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos pabaigos.

Išsami dviejų laikotarpių prioritetų palyginimo lentelė pateikiama 1 priede.

Siekiant nustatyti, kokią įtaką ES plėtra daro Europos Komisijos ES sanglaudos politikos reformos pasiūlymą, taip pat tikslinga panagrinėti Europos Komisijos pasiūlytą ES sanglaudos politikos lėšų paskirstymą tarp senų ir naujų ES valstybių narių. Tai pateikiama 2 lentelėje.

Taigi, pagal pirminį Europos Komisijos pasiūlymą turtingesnėms senoms ES valstybėms narėms buvo numatyta apie 10 mlrd. eurų daugiau paramos negu naujoms. Tačiau, norint objektyviau įvertinti šios paramos paskirstymą tarp valstybių narių ir regionų, reikia lyginti ne absoliučias paramos sumas, o paramos intensyvumą, t. y. kiek paramos tenka valstybėms narėms ar regionams skaičiuojant vienam gyventojui. Tam tikslingiausia būtų įvertinti konvergencijos prioritetui numatytų lėšų paskirstymą, nes jis yra skirtas menkiausiai išsivysčiusioms ES valstybėms narėms ir regionams. Be to, Europos komisija pasiūlė vadovaujantis konvergencijos elementu paskirstyti apie 3/4 ES sanglaudos politikai numatytų lėšų (apie 265 mlrd.

1 lentelė. ES struktūrinės paramos koncentracija menčiau išsivysčiusiose valstybėse narėse ir regionuose: 2000–2006 m. ir Europos Komisijos pasiūlymo 2007–2013 m. palyginimas

2004 m. kainomis

	2000–2006 m.			EK pasiūlymas 2007–2013 m.		
	ES struktūrinės paramos dalis			ES struktūrinės paramos dalis		
	Prioritetai	Proc.	Mrd. eurų	Prioritetai	Proc.	Mrd. eurų
Parama menčiau išsivysčiusioms valstybėms narėms ir regionams	Sanglaudos fondo parama ir pirmajam tikslui numatytos lėšos	72,26	169,935	Nacionalinės (Sanglaudos fondas) ir regioninės konvergencijos elementai	71,96	241,852
Parama pažengusioms valstybėms narėms ir regionams	Parama antrajam ir trečiajam tikslams	21,79	51,240	Statistinio efekto elementas ir regioninio konkurencingumo ir užimtumo prioritetas	23,80	79,997
Kita parama	Bendrijos iniciatyvos ir techninė parama Europos Komisijai, iš anksto nepaskirstytos lėšos	5,95	13,994	Europos teritorinio bendradarbiavimo prioritetas ir techninė parama Europos Komisijai	4,24	14,251

Šaltiniai: lentelė parengta autoriaus vadovaujantis Tarybos reglamentais Nr. 1260/1999 ir 1264/1999 (2000–2006 m. duomenys) ir Europos Komisijos 2004 m. liepos 7 d. pasiūlymu dėl Tarybos reglamento, **nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančio reglamentą Nr. 1260/1999** (2007–2013 m. duomenys).

eurų arba 78 proc. visų ES sanglaudos politikai numatytų lėšų). 1 pav. parodyta, kaip pasiskirsto konvergencijos prioriteto biudžetas menkiausiai išsivysčiusių ES valstybių narių regionams: pavaizduotas metinis paramos lygis, tenkantis vienam gyventojui.

2 lentelė. ES 2007–2013 m. struktūrinės paramos pasiskirstymas pagal ES sanglaudos politikos prioritetus tarp senų ir naujų ES valstybių narių: Europos Komisijos pasiūlymas

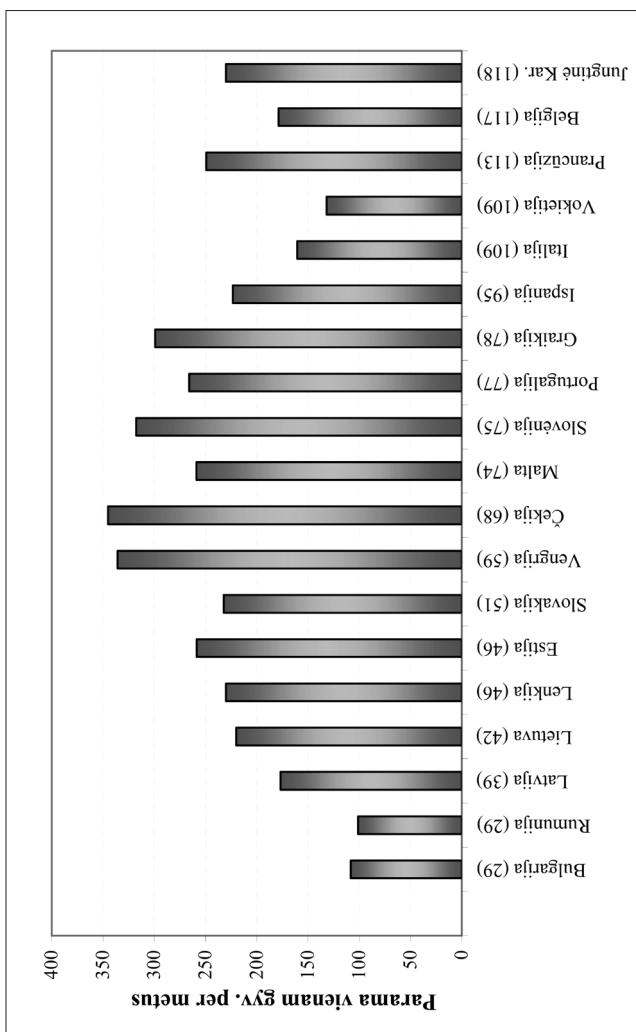
Mrld. eurų (2004 m. kainomis)

	<i>Iš viso</i>	<i>Konvergen- gencija</i>	<i>Regioninis kon- kurencingumas ir užimtumas</i>	<i>Europos teritorinis bendradarbiavimas</i>
Iš viso	336,162	265,458	57,463	13,241
ES-15	173,775	109,763	56,514	7,498
ES-12	162,387	155,695	0,949	5,753

Šaltiniai: lentelė parengta autoriaus, remiantis Europos Komisijos duomenimis, pateiktais Europos Parlamentui¹¹. Valstybių narių duomenys pateikiami 2 priede.

Iš 1 pav. matyti, kad mažiausia paramos buvo skirta menkiausiai išsivysčiusioms ES valstybėms narėms – Bulgarijai ir Rumunijai. Daugiau paramos Europos Komisija pasiūlė net tokių turtingų ES valstybių kaip Belgija, Vokietija ir Italija menkiausiai išsivysčiusiems regionams. Baltijos valstybėms ir Lenkijai tekusios paramos dydis buvo panašus kaip kur kas turtingesnių ES senbuvių – Prancūzijos, Jungtinės Karalystės, Ispanijos – menkiausiai išsivysčiusiems regionams. O didžiausias paramos intensyvumas buvo numatytas vidutinio išsivystymo lygio valstybėms narėms – Vengrijai, Čekijai, Slovėnijai, Portugalijai ir Graikijai.

Toks paramos paskirstymo tarp vargingiausių ir turtingiausių ES valstybių narių menkiausiai išsivysčiusių regionų disbalansas pirmiausia atsiranda dėl 4 proc. nuo BVP paramos ribojimo taisyklės taikymo. Ši taisyklė reiškia, kad metinė ES struktūrinė parama valstybei narei negali viršyti 4 proc. jos BVP. Šios taisyklės poveikis – tuo menkiausiai išsivysčiusi šalis, tuo mažesni jos 4 proc. nuo BVP, tuo mažiau paramos ji gali gauti. Pažymėtina, kad „4 proc. taisyklė“ buvo pritaikyta tik menkiausiai išsivysčiusioms naujoms ES valstybėms narėms (Bulgarijai ir Rumunijai, Baltijos valstybėms, Lenkijai, Slovakijai, Čekijai ir Vengrijai). Likusioms ES naujokėms ir pietinėms ES valstybėms narėms ši taisyklė nebuvo aktuali, nes jos buvo

Šaltiniai: parengta pagal 2 priede pateiktus duomenis.

1 pav. Europos Komisijos pasiūlytas ES sanglaudos politikos paramos paskirstymas tarp menkiausiai išsivysčiusių ES valstybių narių regionų (vienam gyventojui, eurais per metus)

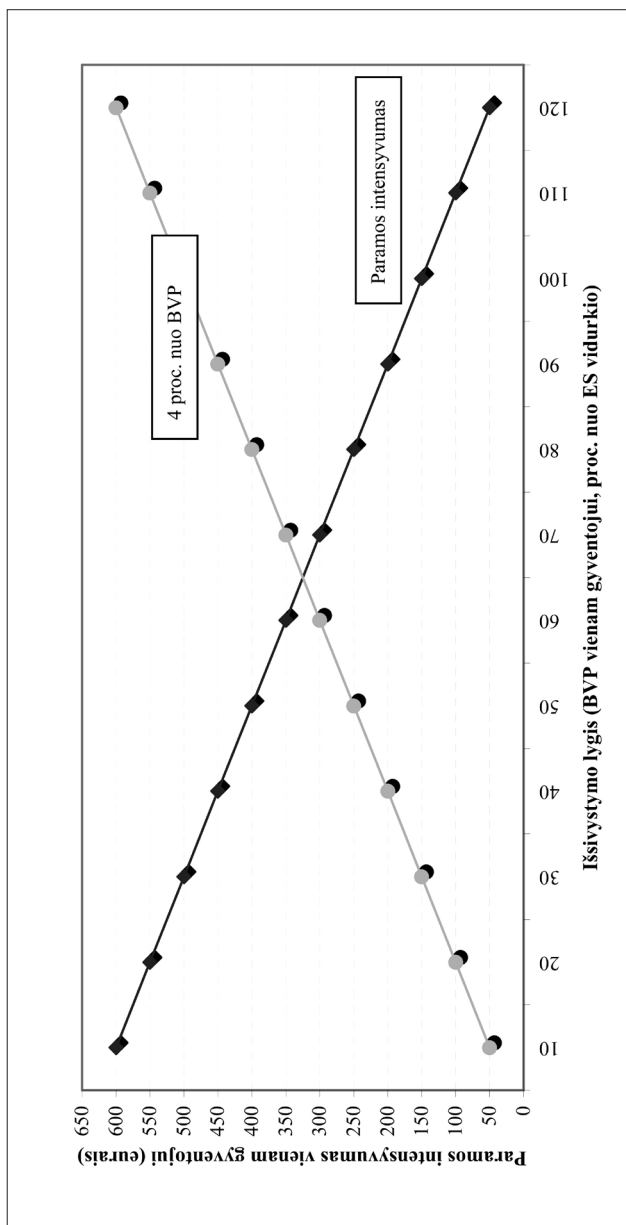
pakankamai išsivysčiusios. O turtingosioms ES narėms tai buvo efektyvi ES biudžeto ir šių šalių įmokų į jį ribojimo priemonė.

„4 proc. taisyklė“ buvo įvesta dar 1999 m. Berlyno Viršūnių Taryboje, derantis dėl 2000–2006 m. ES finansinės perspektyvos. Jau tuomet Europos Komisija ir turtingosios ES valstybės narės pradėjo ruošti artėjančiai ES plėtrai ir jos sąlygotam finansiniam spaudimui ir paskubėjo padaryti šį svarbų sprendimą būsimoms valstybėms narėms dar nedalyvaujant ES sprendimų priėmimo procese. „4 proc. taisyklės“ poveikis paramos intensyvumui pavaizduotas 2 pav.

Iš 2 pav. matyti, kad jeigu „4 proc. taisyklė“ nebūtų taikoma, tuomet paramos intensyvumo lygis tiesiogiai priklausytų nuo paramos apskaičiavimo metodo¹², pagal kurį tam tikrai valstybei narei ar regionui apskaičiuojamas paramos intensyvumo lygis yra atvirkščiai proporcingas tos valstybės narės ar regiono išsivystymo lygiui. O „4 proc. taisyklė“ paramos pasiskirstymą tarp valstybių narių iškreipia taip, kad menkiausiai išsivysčiusios valstybės narės gali tikėtis tokio paties paramos intensyvumo kaip turtingiausių ES valstybių narių menčiau išsivystę regionai, o aukščiausias paramos intensyvumo lygis yra valstybėms narėms, kurių 4 proc. nuo BVP ir apskaičiuojamas paramos intensyvumo lygis daugiau ar mažiau sutampa.

Pažymėtina, kad netaikant „4 proc. taisyklės“ ES struktūrinės paramos biudžetas padvigubėtų. Vis dėlto Europos Komisija turėjo pateikti labiau subalansuotą paramos paskirstymo tarp valstybių narių pasiūlymą.

„4 proc. taisyklės“ įvedimas buvo skirtas neutralizuoti plėtros kainą turtingosioms ES valstybėms narėms, tačiau taip pat Europos Komisija ėmėsi priemonių buvusių pagrindinių ES sanglaudos politikos paramos gavėjų – daugiausia pietinių ES valstybių narių – interesams apsaugoti. Buvo įvestas specialus paramos elementas regionams, kurių BVP vienam gyventojui viršijo 75 proc. ES-15 vidurkio dėl ES plėtros sąlygoto statistinio efekto. Tokių regionų paramai Europos Komisija numatė 22 mlrd. eurų, nors išsiplėtusioje ES jie jau nebebuvo menkiausiai išsivystę.

2 pav. 4 proc. nuo BVP taisyklės poveikis paramos intensyvumui

Be to, Europos Komisija pasiūlė modifikuoti paramos apskaičiavimo metodą taip, kad senoms valstybėms narėms parama pagal konvergencijos prioritetą padidėjo 16 mlrd. eurų. Dėl įvestų paramos apskaičiavimo metodo pakeitimų vidutinis paramos intensyvumas senų valstybių narių regionams pagal regioninės konvergencijos elementą šoktelėjo nuo 194 iki 229 eurų, o naujų valstybių narių regionams liko nepakitęs. Lygiai taip pat paramos apskaičiavimo metodo pokyčiai padidino pereinamojo laikotarpio paramą nuo statistinio efekto nukentėjusiems regionams. Jiems numatytos paramos intensyvumas padidėjo nuo 123 iki 150 eurų. Europos Komisija argumentavo, kad tokie pakeitimai buvo būtini siekiant pritaikyti ES struktūrinės paramos apskaičiavimo formulę prie ES plėtros sąlygų to statistinio efekto¹³.

Taigi, panagrinėjus pirminį Europos Komisijos pasiūlymą matyti, kad Europos Komisija daugiau dėmesio skyrė ES plėtros kaštams neutralizuoti negu rūpinosi pagrindiniu deklaruotu ES sanglaudos politikos tikslu – padidėjusių išsivystymo skirtumų mažinimu išsiplėtusioje ES. Toks ES struktūrinės paramos paskirstymas tarp valstybių narių, kai didesnis paramos intensyvumas yra numatomas turtingesnių, o ne menkiausiai išsivysčiusių valstybių narių regionams, nesudaro sąlygų išsivystymo skirtumams mažinti ES. Pažymėtina, kad toks nesubalansuotas Europos Komisijos pasiūlymas neatitiko daugumos ES valstybių narių interesų.

2. Valstybių narių pozicijos dėl ES sanglaudos politikos reformos

Derybos dėl ES sanglaudos politikos reformos buvo globalių derybų dėl ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos dalis. Todėl ir valstybių narių pozicijos dėl ES sanglaudos politikos reformos yra nagrinėjamos platesniame derybų dėl ES biudžeto kontekste.

Valstybių narių pozicijas dėl ES sanglaudos politikos reformos lėmė tokie veiksniai:

- įmokų į ES biudžetą / išmokų iš ES biudžeto balansas;
- išsivystymo lygis;
- ES struktūrinės paramos, gautos 2000–2006 m., apimtys.

Atsižvelgiant į šiuos veiksnius, toliau valstybių narių pozicijos yra nagrinėjamos sąlyginai jas suskirsčius į tris blokus: turtingąsias, pietines ir naująsias ES valstybes nares.

2.1. Turtingosios ES valstybės narės

Prie šios grupės yra priskiriamos labiausiai išsivysčiusios ES valstybės narės, kurios yra neto mokėtojos į ES biudžetą: Jungtinė Karalystė, Vokietija, Prancūzija, Suomija, Švedija, Austrija, Italija, Nyderlandai, Danija, Belgija ir Liuksemburgas. Šešios iš jų (Austrija, Nyderlandai, Jungtinė Karalystė, Prancūzija, Švedija ir Vokietija) dar 2003 m. gruodžio 15 d. parašė tuometiniam Europos Komisijos prezidentui Romano Prodi bendrą laišką, kuriame išdėstė poziciją, kad ES 2007–2013 m. biudžetas neturi viršyti 1 proc. ES BNP¹⁴. Pažymėtina, kad Europos Komisija į tai neatsižvelgė ir 2004 m. vasarį išplatintame komunikate dėl ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos pasiūlė 1,24 proc. nuo ES BNP ES biudžeto dydį¹⁵.

Ieškant pasiūlyto ES biudžeto dydžio mažinimo galimybių, pagrindiniu turtingųjų valstybių narių „taikiniu“ tapo ES sanglaudos politikai numatytos lėšos, kurios pagal Europos Komisijos pasiūlymą sudarė apie 1/3 viso biudžeto. Kitai tradiciškai dosniai remiamai sričiai – žemės ūkiui – numatyto finansavimo mažinimas buvo apribotas 2002 m. spalį Europos Viršūnių Tarybos susitarimu, įtvirtinusi tiesioginių išmokų žemdirbiams apimtis iki pat 2012 m.

Siekdamos sumažinti ES biudžeto dydį ir kartu savo įmokas į jį, turtingosios valstybės narės argumentavo, kad reformuotos ES sanglaudos politikos ištekliai turi būti panaudojami efektyviai ir pirmiausia naujosiose valstybėse narėse, kurioms šios paramos la-

biausiai reikia. Turtingosios ES narės kritikavo Europos Komisijos pasiūlymą dėl to, kad, jų manymu, per daug paramos buvo numatyta senosioms ES valstybėms narėms, aiškino, kad būtų galima apskritai atsisakyti regioninio konkurencingumo ir užimtumo prioriteto, kurio beveik visa parama atitenka pažengusiems senųjų valstybių narių regionams, ir taip sutaupyti apie 58 mlrd. eurų, kartu labiau koncentruojant paramą naujosioms valstybėms narėms. Taip pat šios šalys griežtai pasisakė už 4 proc. nuo BVP paramos ribojimo taisyklės taikymą, sutikdamos su Europos Komisijos argumentacija, kad daugiau paramos naujų valstybių narių ekonomikos tiesiog nesugebės įsisavinti¹⁶.

Vis dėlto šios valstybės, ypač Vokietija ir Italija, buvo suinteresuotos kuo didesne parama savo menkai išsivysčiusiems regionams pagal konvergencijos prioritetą, todėl „pro pirštus“ žiūrėjo į pirmoje straipsnio dalyje pristatytą paramos intensyvumo problemą.

2.2. Pietinės ES valstybės narės

Prie šios grupės priskirtinos Ispanija, Portugalija ir Graikija. 2000–2006 m. jos buvo pagrindinės ES sanglaudos politikos paramos gavėjos. 2003 m. Ispanijos įmokų į ES biudžetą / išmokų iš ES biudžeto balansas buvo 8 mlrd. eurų, Graikijos – 4 mlrd. eurų, Portugalijos – 3 mlrd. eurų¹⁷. Daugiausia tai buvo dėl gausios ES struktūrinės paramos. Šios šalys tikėjosi aukštą ES struktūrinės paramos lygį išlaikyti ir ateityje, nors po ES plėtos jau nebebuvo skurdžiausios valstybės ES.

Pažymėtina, kad Europos Komisijos pasiūlymas, kaip rašyta pirmoje dalyje, buvo gana palankus Portugalijai ir Graikijai. Šioms šalims buvo numatyta tiek Sanglaudos fondo parama, tiek pereinamojo laikotarpio parama statistinio efekto paveiktiems jų regionams. Pavyzdžiui, Graikijoje „statistinio efekto“ paveikti regionai sudarė net 55,5 proc. visos teritorijos¹⁸.

O štai Ispanija, kuri 2000–2006 m. gavo daugiausia ES sanglaudos politikos paramos, Europos Komisijos pasiūlymas nuvyllė. Ši valsty-

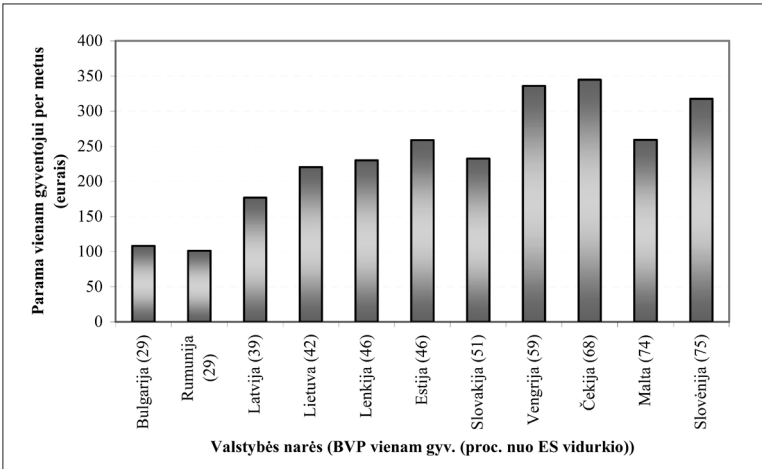
bė buvo pripažinta nebeatitinkančia reikalavimų Sanglaudos fondo paramai gauti, nors dar 2000–2006 m. Ispanijai atiteko apie 63 proc. visos Sanglaudos fondo paramos arba apie 12 mlrd. eurų¹⁹.

Sanglaudos fondo paramą gali gauti valstybės narės, kurių BNP vienam gyventojui (2001–2003 m. duomenų vidurkis) neviršija 90 proc. ES vidurkio. Savo ruožtu Ispanijos BNP vienam gyventojui 2001–2003 m. vidurkis sudarė 93,3 proc.²⁰ ir tinkamumo ribą peržengė ne dėl natūralaus ekonomikos augimo, bet dėl ES plėtros sąlygoto „statistinio efekto“. Vis dėlto Europos Komisija, pareiškus, kad Sanglaudos fondo paramai pereinamasis laikotarpis nėra taikomas, pasiūlė šio fondo paramos Ispanijai neskirti. Taigi Ispanijai 2007–2013 m., palyginti su 2000–2006 m., buvo pasiūlyta skirti net 45 proc. (apie 30 mlrd. eurų) mažesnę ES struktūrinę paramą²¹.

Tai lėmė neigiamą Ispanijos poziciją dėl Europos Komisijos pasiūlymo. Turėdama tikslą kuo labiau sušvelninti tokį staigų paramos lygio „kritimą“, derybose Ispanija siekė pereinamojo laikotarpio Sanglaudos fondo paramos ir didesnės paramos „statistinio efekto“ paveiktiems regionams²².

2.3. Naujosios ES valstybės narės

Naująsias ES valstybes nares pirmiausia erzino diskriminacinė 4 proc. nuo BVP paramos ribojimo taisyklė, kuri ypač kėlė menkiausiai išsivysčiusių valstybių narių – Baltijos valstybių, Lenkijos ir Slovakijos – nepasitenkinimą. Aktyviausiai šiuo klausimu pasisakė Lietuva ir Latvija²³. Dar labiau nuo šios taisyklės nukentėjo Bulgarija ir Rumunija, tačiau šios šalys tuo metu dar nebuvo ES valstybės narės ir todėl derybose nedalyvavo. Mažesnę poveikį „4 proc. taisyklė“ turėjo labiau išsivysčiusiems Vengrijai ir Čekijai, o Slovėnijai ir Maltai²⁴ dėl jų aukštesnio išsivystymo lygio „4 proc. taisyklė“ apskritai nebuvo aktuali. Tai lėmė, kad paskutiniosios keturios valstybės narės buvo kur kas labiau patenkintos Europos Komisijos pasiūlymu nei penkios

Šaltiniai: parengta pagal 2 priede pateiktus duomenis.

3 pav. ES struktūrinė parama naujosioms ES valstybėms narėms: pirminis Europos Komisijos pasiūlymas

pirmosios. Tai buvo pagrindinė priežastis, paaiškinanti, kodėl derybose nepavyko sudaryti tvirto naujų valstybių narių derybinio bloko. 3 pav. pateikiamos ES struktūrinės paramos apimtys naujosioms ES valstybėms narėms pagal pirminį Europos Komisijos pasiūlymą.

3. Derybų eiga ir reformos rezultatai

Derybos dėl ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos (kartu buvo deramasi ir dėl ES sanglaudos politikos lėšų paskirstymo), prasidėjo 2004 m. antrąjį pusmetį ir baigėsi 2005 m. pabaigoje. Tuo metu ES pirmininkavo Nyderlandų Karalystė (2004 m. antras pusmetis), Liuksemburgas (2005 m. pirmas pusmetis) ir Jungtinė Karalystė (2005 m. antras pusmetis), kurių pirmininkavimo darbotvarkėje derybos dėl ES finansinės perspektyvos buvo pagrindinis klausimas. Šioje straipsnio dalyje yra apžvelgiama derybų eiga nuo valstybių narių pozicijų apibendrinimo pirmininkaujant Nyderlandų Karalystei

iki susitarimo dėl ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos pirmininkaujant Jungtinei Karalystei.

3.1. Nyderlandų Karalystės pirmininkavimas: valstybių narių pozicijų apibendrinimas

Nyderlandų Karalystė, suprasdama, kad dėl naujo ES biudžeto lengvai ir greitai susitarti nepavyks, išsikėlė pragmatinį tikslą – suskirstyti valstybių narių pozicijas į grupes (angl. *building blocks*), kurių pagrindu vėliau būtų galima formuluoti kompromisinį pasiūlymą. Kadangi, kaip buvo minėta antroje dalyje, pagrindinis Europos Komisijos pasiūlyto biudžeto dydžio mažinimo šaltinis buvo sanglaudos politika, pirmininkaujanti šalis ypač daug dėmesio skyrė valstybių narių pozicijų dėl ES sanglaudos politikos reformos analizei. Nyderlandų Karalystės pirmininkavimo rezultatas – valstybių narių pozicijų dėl ES sanglaudos politikos suskirstymas į penkias grupes – pateikiamas 3 lentelėje.

Nors Nyderlandų Karalystė sąmoningai neidentifikavo valstybių narių pozicijų priklausymo konkrečioms grupėms, jų apibendrinimas buvo geras pagrindas 2005 m. pradžioje pradėjusiam pirmininkauti Liuksemburgui rengti kompromisinį susitarimo variantą.

3.2. Liuksemburgo pirmininkavimas: susitarimo link

Liuksemburgas užsibrėžė ambicingą tikslą – pasiekti susitarimą dėl ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos iki savo pirmininkavimo pabaigos. Tačiau jau 2005 m. balandį buvo susidurta su nauja problema, nes Europos Komisijai atnaujinus ES valstybių narių statistinius duomenis, kuriais remiantis yra nustatomos ES struktūrinės paramos apimtys, paaiškėjo, kad parama naujoms valstybėms narėms, palyginti su pradiniu Europos Komisijos pasiūlymu, turi padidėti maždaug 8 mlrd. eurų, o ES senbuvėms – sumažėti maždaug 3 mlrd. eu-

3 lentelė. Nyderlandų Karalystės pirmininkavimas – valstybių narių pozicijų dėl ES sanglaudos politikos suskirstymas į grupes

Grupė	Pagrindinės nuostatos	Siūlomas finansavimas (mlrd. eurų, 2004 m. kainomis)
Grupė A	Pritaria Europos Komisijos pasiūlymui	338–340
Grupė B	Iš esmės pritaria Europos Komisijos pasiūlymui, tik didesnę finansavimą siūlo numatyti pereinamojo laikotarpio paramai, įskaitant pereinamojo laikotarpio paramą iš Sanglaudos fondo. Siūlo lanksčiau taikyti „N + 2 taisyklę“ ²⁵	340–355
Grupė C	Iš esmės pritaria Europos Komisijos pasiūlymui, tik siūlo daugiau dėmesio skirti menkiausiai išsivysčiusiems valstybėms narėms ir regionams. 4 proc. nuo BVP paramos ribojimo taisyklė ir modifikuotas paramos apskaičiavimo metodas (toliau – Berlyno metodas) neturi iškraipyti paramos intensyvumo. Pereinamojo laikotarpio paramai bei regioninio konkurencingumo ir užimtumo prioritetui skiriamas finansavimas turėtų būti mažesnis. „N + 2 taisyklė“ turėtų būti taikoma lanksčiau. Siūlo numatyti aukštesnę bendrojo finansavimo lygį skurdžiausioms valstybėms narėms ²⁶	295–335
Grupė D	Pritaria Europos Komisijos pasiūlytiems paramos panaudojimo prioritetams, bet siūlo gerokai sumažinti numatytą finansavimą, o paramos lėšas kaupti menkiausiai išsivysčiusioms valstybėms narėms. Tam būtina atitinkamai pakeisti Berlyno metodą, o „4 proc. taisyklė“ turi būti taikoma. Pereinamojo laikotarpio paramai ir ypač regioninio konkurencingumo ir užimtumo prioritetui skiriamas finansavimas turėtų būti mažesnis. „N + 2 taisyklė“ turi būti griežtai taikoma	230–275
Grupė E	Naujos sanglaudos politikos lėšos turi būti sutelktos menkiausiai išsivysčiusiose valstybėse narėse. Visas konvergencijos prioritetui numatytas finansavimas turi būti skirstomas tarp valstybių narių, neskirstant paramos tarp regionų. Konvergencijos prioritetui turi būti numatyta didesnė ES sanglaudos politikai numatytą lėšų proporcija. Tam būtina atitinkamai modifikuoti Berlyno metodą, o „4 proc. taisyklė“, kaip ir „N + 2 taisyklė“, turi būti griežtai taikoma. Pereinamojo laikotarpio paramai skiriamas finansavimas turėtų būti daug mažesnis, regioninio konkurencingumo ir užimtumo prioritetas apskritai turėtų būti panaikintas	190–235

Šaltiniai: parengta autoriaus remiantis informacija, pateikta J. Bachtler, F. Wislade. From Building Blocks to Negotiating Boxes: The Reform of EU Cohesion Policy. European Policies Research Centre. European Policy Research Paper No 57, November 2005. P. 9.

ru²⁷. Paramos apimtys padidėjo toms naujosioms valstybėms narėms, kurioms buvo taikyta 4 proc. nuo BVP paramos ribojimo taisyklė, nes, atnaujinus statistiką, paaiškėjo, kad jų BVP buvo didesnis nei Europos Komisija prognozavo teikdama pirminį pasiūlymą 2004 m. Kadangi buvo akivaizdu, jog įtakingiausias turtingosios ES valstybės narės gali svarstyti tik biudžeto mažinimo, o ne didinimo pasiūlymus, Liuksemburgui teko ieškoti būdų, kaip sumažinti paramą ne tik senosioms, bet ir naujosioms ES valstybėms narėms.

Todėl buvo nuspręsta paramos ribojimą nuo BVP diferencijuoti ir susieti su valstybės narės išsivystymo lygiu: kuo labiau išsivysčiusi valstybė narė, tuo mažesnę procentą nuo BVP paramos ji turi gauti. 4 lentelėje pateikiamas Liuksemburgo paramos ribojimo taisyklės diferencijavimo pasiūlymas.

4 lentelė. *Paramos ribojimo taisyklės diferencijavimas: Liuksemburgo pasiūlymas*

<i>Valstybės narės BNP vienam gyventojui (proc. nuo ES vidurkio, 2001–2003 m. duomenų vidurkis)</i>	<i>Taikomas paramos ribojimo nuo BVP procentas</i>	<i>Valstybės narės</i>
< 40	4	Bulgarija, Rumunija, Latvija
> 40 < 50	3,9	Lietuva, Lenkija, Estija
> 50 < 55	3,8	Slovakija
> 55 < 60	3,7	Vengrija
> 60 < 65	3,6	Čekija

Parengta autoriaus remiantis šiais duomenų šaltiniais:

Financial perspective 2007–2013: Negotiating Box 1. Council of the European Union. Brussels, 15 June 2005. P. 14 // http://www.eu2005.lu/en/actualites/documents_travail/2005/06/15negbox/pf.pdf

Working document of the Commission services: Revised eligibility statistics. European Commission. Fiche No 57REV2, 12 April 2005.

O senosioms valstybėms narėms parama buvo mažinama keičiant Berlyno metodą. Kuo turtingesnė buvo valstybė narė, tuo buvo siū-

loma labiau sumažinti paramą jos menkiausiai išsivysčiusiems regionams²⁸.

Be to, Liuksemburgas, atsižvelgdamas į valstybių narių reikalavimus, pateikė ir kitų pasiūlymų, kurių pagrindiniai aprašomi toliau²⁹. Reaguojant į Baltijos valstybių argumentus³⁰, buvo pasiūlyta valstybių narių 2007–2013 m. BVP dydį prognozuoti taikant individualias BVP augimo prognozes, Europos Komisija siūlė taikyti bendrą 4,1 proc. metinį augimą visoms naujosios ES valstybėms narėms³¹. Pažymėtina, kad nuo prognozuojamo BVP dydžio tiesiogiai priklausė ES struktūrinės paramos apimtys toms valstybėms narėms, kurioms buvo taikoma paramos ribojimo nuo BVP taisyklė. Tai buvo svarbu Baltijos valstybėms, kurių BVP nuo 2003 m. augo kur kas sparčiau nei 4,1 proc. ir kurios nuo paramos ribojimo atsižvelgiant į BVP taisyklę kartu su Bulgarija, Rumunija ir Lenkija nukentėjo labiausiai.

Kai kurioms valstybėms narėms Liuksemburgas pasiūlė padidinti pereinamojo laikotarpio paramą. Atsižvelgiant į Ispanijos reikalavimus, jai buvo numatyta pereinamojo laikotarpio parama iš Sanglaudos fondo, kuri sudarytų 1,2 mlrd. eurų 2007 m. ir 0,8 mlrd. eurų 2008 m. Taip pat buvo pasiūlyta didesnė pereinamojo laikotarpio parama toms valstybėms narėms, kurių „statistinio efekto“ paveiktuose regionuose gyvena ne mažiau kaip 1/3 visų gyventojų, kurie 2006 m. gavo paramą pagal pirmąjį tikslą. Anot Bactlerio ir Wishlade'o, toks pasiūlymas buvo skirtas Graikijai ir Vokietijai³². Be to, buvo pasiūlytas specialus pereinamojo laikotarpio režimas Kiprui, kuris pagal savo išsivystymo lygį, remiantis pradiniu Europos Komisijos pasiūlymu, galėjo pretenduoti tik į regioninio konkurencingumo ir užimtumo prioriteto paramą.

Papildoma parama buvo numatyta penkiems Lenkijos regionams – Liublino, Pakarpatės, Varmijos Mozūrų, Palenkės ir Šventojo Kryžiaus, – kurie tuo metu buvo skurdžiausi regionai ES. Šią papildomą paramą Liuksemburgas pasiūlė apskaičiuoti taip: kiekvienam šių re-

gionų gyventojui 2007–2013 m. kasmet skirti po 10 eurų. Taigi Lenkijai papildomai buvo numatyta apie 575 mln. eurų³³.

Be to, valstybėms narėms, kurios buvo tinkamos Sanglaudos fondo paramai gauti, t. y. naujosioms ES valstybėms narėms bei Graikijai ir Portugalijai, buvo pasiūlyta padidinti bendrojo finansavimo lygį iš ERPF ir ESF iki 80 proc. Taip Liuksemburgas siekė kompensuoti naujosioms valstybėms narėms sumažintą ES struktūrinę paramą, argumentuodamas, kad geriau gauti mažiau, bet gautas lėšas spėti panaudoti, negu gauti daugiau, bet nespėti jų laiku įsisavinti pagal „N + 2 taisyklę“.

Liuksemburgo pateiktas kompromisas sumažino ES sanglaudos politikos biudžetą iki 306,5 mlrd. eurų, arba maždaug 35 mlrd. eurų, palyginti su pradiniu Europos Komisijos pasiūlymu, pakoreguotu pagal naujausius statistinius duomenis. Tačiau 2005 m. birželį vykusiame Europos Viršūnių Tarybos susitikime jam pritarta nebuvo. Jungtinė Karalystė buvo nepatenkinta Liuksemburgo pasiūlytu Jungtinės Karalystės įmokų į ES biudžetą išlygos problemos³⁴ sprendimo būdu ir sužlugdė derybas, atidėdama galimą susitarimą savo pirmininkavimo laikotarpiui – 2005 m. antrajam pusmečiui.

3.3. Jungtinės Karalystės pirmininkavimas: susitarimas dėl ES 2007–2013 metų finansinės perspektyvos

Dėl ES sanglaudos politikos reformos, kaip ir dėl visos ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos, pavyko susitarti 2005 m. gruodį, pirmininkaujant Jungtinei Karalystei. ES sanglaudos politikos biudžetas buvo dar labiau sumažintas ir, kas svarbiausia, – naujų ES valstybių narių sąskaita. Jungtinė Karalystė, suprasdama, kad susitarimo labiausiai reikia naujosioms valstybėms narėms³⁵, pasiūlė dar labiau sugriežtinti paramos ribojimo nuo BVP taisyklę.

Europos Komisija argumentavo, kad paramos ribojimo taisyklė yra būtina, nes daugiau kaip 4 proc. nuo BVP jokia valstybė narė

5 lentelė. *Paramos ribojimo taisyklės diferencijavimas: Jungtinės Karalystės pasiūlymas*

<i>Valstybės narės BNP vienam gyventojui</i> (proc. nuo ES vidurkio, 2001–2003 m. duomenų vidurkis)	<i>Taikomas paramos ribojimo nuo BVP procentas</i>	<i>Valstybės narės</i>
< 40	3,7893	Bulgarija, Rumunija, Latvija
> 40 < 50	3,7135	Lietuva, Lenkija, Estija
> 50 < 55	3,6188	Slovakija
> 55 < 60	3,5240	Vengrija
> 60 < 65	3,4293	Čekija

Parengta autoriaus remiantis šiais duomenų šaltiniais:

Tarybos reglamentas Nr. 1083/2006 dėl bendrųjų Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo nuostatų, panaikinantys Tarybos Reglamentą Nr. 1260/1999 – 2 priedas.

Working document of the Commission services: revised eligibility statistics. European Commission. Fiche No 57REV2, 12 April 2005.

nėra pajėgi panaudoti. O Liuksemburgo ir ypač Jungtinės Karalystės pirmininkavimo metu, numatant net keturis skaičius po kablelio, tapo akivaizdu, kad paramos ribojimo nuo BVP taisyklė pirmiausia naudojama kaip efektyvi ES sanglaudos politikos biudžeto dydžio reguliavimo priemonė.

Kompensuodama už paramos mažinimą, Jungtinė Karalystė pasiūlė dar labiau palengvinti paramos naudojimo sąlygas: bendrojo finansavimo lygis buvo padidintas iki 85 proc., „N + 2 taisyklė“ pirmiems ketveriems metams pailginta iki „N + 3“ ir pridėtinės vertės mokestis (PVM), kuris negali būti susigrąžintas, buvo pripažintas tinkamu finansuoti iš ES struktūrinės paramos.

O turtingųjų ES valstybių narių menkiausiai išsivysčiusiems regionams, palyginti su kompromisiniu Liuksemburgo pasiūlymu, parama buvo net šiek tiek padidinta atitinkamai modifikavus Berlyno metodą (žr. 3 priedą). Be to, senosioms ES valstybėms narėms Jungtinė

Karalystė numatė ir kitų naudingų elementų³⁶. Palyginti su Liuksemburgo kompromisinio pasiūlymo projektu, Ispanijai buvo pratęstas pereinamasis laikotarpis Sanglaudos fondo paramai gauti: 2007 m. iš Sanglaudos fondo Ispanijai numatyta 1,2 mlrd. eurų, 2008 m. – 850 mln. eurų, 2009 m. – 500 mln. eurų, 2010 m. – 250 mln. eurų, 2011 m. – 200 mln. eurų, 2012 m. – 150 mln. eurų ir 2013 m. – 100 mln. eurų. Be to, Ispanijai papildomai numatyti 2 mlrd. eurų moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai, 100 mln. eurų Kanarų salų regionui ir 50 mln. eurų Ceutos ir Meliljos regionui. Taip pat papildoma parama numatyta Italijos (1,4 mlrd. eurų), Švedijos (150 mln. eurų), Austrijos (150 mln. eurų), Vokietijos (300 mln. eurų), Prancūzijos (100 mln. eurų) regionams. Iš viso senosioms ES valstybėms narėms buvo papildomai skirta 7,5 mlrd. eurų.

Kur kas mažesnes dovanas Jungtinė Karalystė pateikė naujosioms ES valstybėms narėms. Minėtiems penkiems skurdžiausiems Lenkijos ir tuometinės ES regionams Jungtinė Karalystė pasiūlė 2007–2013 m. padidinti papildomą paramą iki 107 eurų vienam gyventojui. Tai sudarė apie 878 mln. eurų ir apie 300 mln. eurų viršijo Liuksemburgo numatytą papildomą paramą šiems regionams³⁷. Be to, Jungtinė Karalystė, argumentuodama, jog būtina atsižvelgti į tai, kad Lenkijos BVP bazė, nuo kurios skaičiuojama parama, dirbtinai sumažėjo dėl zloto kurso svyravimo, pasiūlė Lenkijai numatomą bazinę paramos sumą, apskaičiuojamą pritaikius paramos ribojimo nuo BVP taisyklę, padidinti ją dauginant iš koeficiento 1,04. Taip Lenkijai papildomai buvo numatyta apie 2,262 mlrd. eurų³⁸. 140 mln. eurų numatyta Vengrijos ir 200 mln. eurų Čekijos regionams. Trims Baltijos valstybėms 2007–2013 m. numatyta po 35 eurus vienam gyventojui. Tai sudarė apie 120 mln. eurų Lietuvai, 81 mln. eurų Latvijai ir 47 mln. eurų Estijai³⁹. Iš viso naujosios valstybės narės Jungtinė Karalystė paskirstė apie 3,728 mlrd. eurų – du kartus mažiau nei senosioms valstybėms narėms.

Taigi, 2005 m. gruodžio 15–16 d. ES Viršūnių Taryboje susitarus dėl ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos, ES sanglaudos poli-

tikos biudžetas sudarė 308 mlrd. eurų ir, palyginti su Liuksemburgo kompromisiniu pasiūlymu, padidėjo 1,5 mlrd. eurų. Tačiau naujosioms ES valstybėms narėms dėl tolesnio paramos ribojimo taisyklės griežtinimo buvo numatyta mažiau paramos negu buvo siūlęs Liuksemburgas. O senosioms ES valstybėms narėms struktūrinė parama buvo padidinta.

6 lentelėje pateiktas pirminio Europos Komisijos pasiūlymo, pakeisto pagal 2005 m. pavasarį atnaujintus statistinius duomenis, ir galutinio susitarimo palyginimas, siekiant įvertinti paramos sumažinimą senosioms ir naujosioms ES valstybėms narėms.

6 lentelė. ES 2007–2013 m. struktūrinės paramos pasiskirstymas tarp senųjų ir naujųjų ES valstybių narių: pirminio Europos Komisijos pasiūlymo ir galutinio reformos rezultato palyginimas

Mrld. eurų (2004 m. kainomis)

	<i>Pirminis Europos Komisijos pasiūlymas</i>		<i>Galutinis susitarimas</i>	<i>Skirtumas</i>
	<i>Pradinis</i>	<i>Atnaujintus statistinius duomenis</i>		
Iš viso	336	341	308	–33
ES-15	174	171	150	–21
ES-12	162	170	158	–12

Šaltiniai: lentelė parengta autoriaus, remiantis Europos Komisijos duomenimis, pateiktas 2 priede, bei dokumentu Technical adjustments to the Commission proposal for the multiannual financial framework 2007–2013. Commission of the European Communities. Brussels, 12 April 2005. P. 3 // <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/05/st08/st08223.en05.pdf>

Taigi, palyginti su pradiniu Europos Komisijos pasiūlymu, ES sanglaudos politikai skirtos lėšos sumažėjo maždaug 33 mlrd. eurų. Matyti, kad vykstant deryboms ES sanglaudos politikos biudžetas buvo daugiau sumažintas senųjų ES valstybių narių sąskaita, joms parama sumažėjo maždaug 21 mlrd. eurų, o naujosioms ES valstybėms narėms – apie 12 mlrd. eurų. Tai atspindi ir paramos paskirstymo ES sanglaudos politikos prioritetams proporcijos. Palyginti su

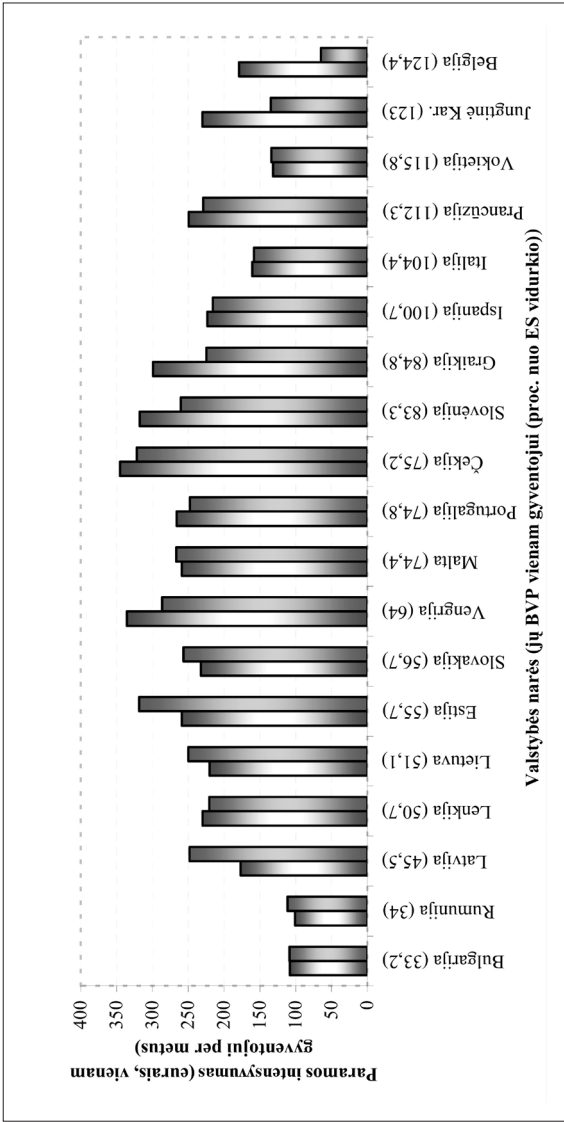
pradiniu Europos Komisijos pasiūlymu, parama menkiausiai išsivysčiusiems ES valstybėms narėms ir regionams padidėjo maždaug 6 procentiniais punktais, o pažengusiems regionams sumažėjo beveik 4 procentiniais punktais. Pažymėtina, kad labiausiai nukentėjo Europos teritorinio bendradarbiavimo prioritetą, kurio finansavimas, pa-

7 lentelė. ES 2007–2013 m. struktūrinės paramos koncentracija menkiau išsivysčiusiose valstybėse narėse ir regionuose: pirminio Europos Komisijos pasiūlymo ir galutinio susitarimo palyginimas

2004 m. kainomis

	<i>Prioritetai</i>	EK PASIŪLYMAS		GALUTINIS SUSITARIMAS	
		<i>ES struktūrinės paramos dalis</i>		<i>ES struktūrinės paramos dalis</i>	
		Proc.	Mrld. eurų	Proc.	Mrld. eurų
Parama menkiau išsivysčiusioms valstybėms narėms ir regionams	Nacionalinės (Sanglaudos fondas) ir regioninės konvergencijos elementai	71,96	241,852	77,47	238,641
Parama pažengusioms valstybėms narėms ir regionams	Statistinio efekto elementas ir regioninio konkurencingumo ir užimtumo prioritetą	23,80	79,997	20,01	61,649
Kita parama	Europos teritorinio bendradarbiavimo prioritetą ir techninę paramą Europos Komisijai	4,24	14,251	2,52	7,750

Šaltiniai: Lentelė parengta autoriaus vadovaujantis Europos Komisijos 2004 m. liepos 7 d. pasiūlymu dėl Tarybos reglamento, **nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančio reglamentą Nr. 1260/1999** ir Tarybos 2006 m. liepos 11 d. reglamentu Nr. 1083/2006 **nustatančiu bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančiu reglamentą Nr. 1260/1999** (2007–2013 m. duomenys).

4 pav. ES sanglaudos politikos paramos paskirstymas menkiausiai išsivysčiusiems ES valstybių narių regionams: pradinio Europos Komisijos pasiūlymo ir galutinio susitarimo palyginimas (vienam gyventojui, eurais per metus)

- pradinis Europos Komisijos pasiūlymas
- galutinis susitarimas

Šaltiniai: parengta pagal 2 priede pateiktus duomenis.

lyginti su Europos Komisijos pradiniu pasiūlymu, buvo sumažintas beveik dvigubai. 7 lentelėje pateikiamas paramos pasiskirstymas tarp menčiau išsivysčiusių ES valstybių narių ir regionų bei pažengusių regionų, lyginant pirminį Europos Komisijos pasiūlymą ir galutinį susitarimą.

Statistinių duomenų peržiūra ir didesnis paramos mažinimas senosioms ES valstybėms narėms negu naujosioms sumažino paramos intensyvumo skirtumus tarp menčiau išsivysčiusių ir turtingesnių ES valstybių narių, tačiau paramos paskirstymas vis tiek daugeliu atvejų liko neadekvatus valstybių išsivystymo lygiui. Kaip matyti iš 4 pav., menkiausiai išsivysčiusios ES valstybės narės – Bulgarija ir Rumunija – 2007–2013 m. gaus mažiau paramos, skaičiuojant vienam gyventojui, nei Vokietijos ir Jungtinės Karalystės, kurių BVP vienam gyventojui viršija ES vidurkį, menčiau išsivystę regionai. Savo ruožtu Lenkijai, Latvijai, Lietuvai ir Slovakijai numatytas paramos lygis tik šiek tiek viršija paramą, skirtą kur kas turtingesnėms senosioms ES valstybėms narėms – Portugalijai, Graikijai, Ispanijai. Matyti, kad parama sumažėjo visoms ES valstybėms narėms, išskyrus Baltijos valstybes, Slovakiją, Maltą ir Rumuniją, kurioms paramos padidėjimą sąlygojo 2005 m. BVP duomenų, nuo kurių apskaičiuojamas paramos lygis, atnaujinimas.

Išvados

Nors Europos Komisija tvirtino, kad ES sanglaudos politiką būtina reformuoti siekiant įveikti ES plėtros sąlygotus iššūkius, pasireiškusius išsivystymo skirtumų padidėjimu ES viduje, jos pasiūlyti ES sanglaudos politikos prioritetai 2007–2013 m. nedaug skyrėsi nuo 2000–2006 m. buvusių, juose sunku išvelgti naujovių, skirtų menčiau išsivysčiusioms naujosioms ES valstybėms narėms. Europos Komisija, reaguodama į ES plėtros iššūkius ir siekdama „nenukriausti“ buvusių paramos gavėjų, tiesiog apie 100 mlrd. eurų padidino patį ES

sanglaudos politikos biudžetą, per daug nekeisdama nei šios politikos prioritetų, nei lėšų paskirstymo jiems proporcijų.

Europos Komisijos pasiūlymo analizė parodė, kad, priešingai deklaruotiems reformos tikslams, iš tikrųjų buvo siekiama neutralizuoti „ES plėtros kaštus“ Sąjungos senbuvėms: numatyta pereinamojo laikotarpio parama regionams, kurių išsivystymo lygis dirbtinai padidėjo dėl ES plėtros sąlygoto „statistinio efekto“ ir pakeistas paramos apskaičiavimo metodas siekiant padidinti paramą senosioms ES valstybėms narėms. Be to, Europos Komisija aktyviai argumentavo už 4 proc. nuo BVP paramos ribojimo taisyklės laikymąsi. Tai sąlygojo iškraipytą paramos intensyvumą – metinė paramos suma vienam gyventojui menkiau išsivysčiusiose ES valstybėse narėse dažnai buvo mažesnė negu turtingesnėse.

Pažymėtina, kad per dvejus metus vykusias derybas Europos Komisijos pasiūlyti prioritetai nė kiek nepasikeitė, pasikeitė tik jiems įgyvendinti skirtos sumos. Derybos pasižymėjo tuo, kad buvo diskutuojama ne dėl ES sanglaudos politikos prioritetų, o kaip paskirstyti ribotus ES sanglaudos politikai numatytus išteklius taip, kad visos ES valstybės narės būtų patenkintos. Kitaip tariant, dvejus metus trukusios derybos vyko ne dėl ES sanglaudos politikos pritaikymo prie pasikeitusios tikrovės, o dėl pinigų. Kiekviena valstybė narė pirmiausia rūpinosi savo įmokų į ES biudžetą ir išmokų iš jo balansu arba, remiantis ES sanglaudos politika gaunama lėšų suma. Turtingosios ES valstybės narės nenorėjo savo sąskaita finansuoti „išpūstos“ politikos, numatančios dosnią paramą tiek naujosioms ES valstybėms narėms, tiek senosioms. Pietinės ES valstybės narės per visą ES sanglaudos politikos gyvavimo laikotarpį buvo įpratusios gauti solidžią ES struktūrinę paramą ir to paties siekė derėdamosi dėl ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos. O naujosios ES valstybės narės buvo įsitikinusios, kad, skaičiuojant paramos lygį vienam gyventojui, neturi gauti mažiau negu turtingesnės senosios ES valstybės narės.

2004 m. pradžioje prasidėjusios diskusijos baigėsi 2005 m. gruodį Briuselio Europos Viršūnių Tarybos susitikime pasiektu kompromisu. Galutinis susitarimas, palyginti su pradiniu Europos Komisijos pasiūlymu, sumažino ES sanglaudos politikai numatytas lėšas apie 33 mlrd. eurų. Buvo mažinama daugiau senųjų ES valstybių narių sąskaita, joms parama buvo sumažinta maždaug 21 mlrd. eurų, tačiau naujosios ES valstybės narės taip pat nukentėjo, joms parama buvo sumažinta apie 12 mlrd. eurų. Pažymėtina, kad dėl statistinių duomenų, kuriais remiantis buvo apskaičiuojamos ES struktūrinės paramos dydis valstybėms narėms, peržiūros, įvykusios 2005 m. balandį, kai kurioms naujosioms ES valstybėms narėms, pirmiausia Baltijos valstybėms ir Slovakijai, parama padidėjo taip smarkiai, kad net pagal „apkarpytą“ galutinį susitarimą joms atiteko kur kas didesnės paramos sumos negu buvo numatyta pagal pradinį Europos Komisijos pasiūlymą.

Statistinių duomenų peržiūra ir didesnis paramos mažinimas senosioms ES valstybėms narėms negu naujosioms sumažino paramos intensyvumo skirtumus tarp menkiausiai išsivysčiusių ir turtingesnių ES valstybių narių, tačiau paramos paskirstymas vis tiek daugeliu atvejų liko neadekvatus valstybių išsivystymo lygiui. Menkiausiai išsivysčiusios ES valstybės narės – Bulgarija ir Rumunija – 2007–2013 m. gaus mažiau paramos, skaičiuojant vienam gyventojui, nei Vokietijos ir Jungtinės Karalystės, kurių BVP vienam gyventojui viršija ES vidurkį, menkiausiai išsivystę regionai. Lenkijai, Latvijai, Lietuvai ir Slovakijai numatytas paramos lygis tik šiek tiek viršija paramą, numatytą kur kas turtingesnėms senosioms ES valstybėms narėms – Portugalijai, Graikijai, Ispanijai.

2007 m. gegužę, praėjus tik trejiems metams nuo paskutinio ES sanglaudos politikos reformos pasiūlymo ir tik pusantrų metų nuo galutinio susitarimo, ir iš esmės dar net nepradėjus naudoti 2007–2013 m. skirtos paramos, nekalbant jau apie šios paramos panaudojimo rezultatus, Europos Komisija ketvirtoje ekonominės ir socialinės

sanglaudos ataskaitoje⁴⁰ suformulavo naujus iššūkius, kuriuos būtina spręsti pasitelkus ES sanglaudos politiką. Tai didėjantis pasaulinis spaudimas restruktūrizuotis ir modernizuotis, klimato kaita, padidėjusios energijos kainos, demografinės problemos ir socialinė įtampa. Toks skubus naujų iššūkių identifikavimas rodo, kad ES plėtros sąlygoto išsivystymo skirtumų padidėjimo Europos Komisija niekuomet nelaikė rimta problema, dėl kurios reikėtų reformuoti ES sanglaudos politiką.

NUORODOS IR PASTABOS

¹ A new partnership for cohesion: convergence, competitiveness, cooperation. Third report on economic and social cohesion. European Commission. February 2004.

² Pavyzdžiui, R. Špokevičiūtės ir D. Žeruolio straipsnis „Dovanotam arkliui į dantis nežiūri? Lietuvos derybos dėl Europos Sąjungos 2007–2013 m. biudžeto“ (Politologija, 2007, Nr. 4), kuriame Lietuvos derybų dėl ES finansinės perspektyvos kontekste daug dėmesio skiriama Lietuvos pozicijai ir pasiekimams derantis dėl ES struktūrinės paramos analizuoti.

³ Adaptation of cohesion policy to the enlarged Europe and the Lisbon and Gothenburg objectives. European Parliament, Directorate General internal Policies of the Union. Brussels, 31 March, 2005.

⁴ J. Bachtler, F. Wislade. From Building Blocks to Negotiating Boxes: The Reform of EU Cohesion Policy. European Policies Research Centre. European Policy Research Paper No 57, November 2005.

⁵ D. Yuill, C. Méndez, F. Wislade. EU Cohesion policy 2007–13 & the implications for Spain: Who gets what, when and how? European Policies Research Centre. European Policy Research Paper No 59, June 2006.

⁶ Proposal for a Council Regulation laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund. Commission of the European Communities. Brussels, 14 July 2004. COM(2004) 492 final; Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Social Fund. Commission of the European Communities. Brussels, 14 July 2004. COM(2004) 493 final;

Proposal for a Council Regulation establishing a Cohesion Fund. Commission of the European Communities. Brussels, 14 July 2004. COM(2004)494 final; Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Regional Development Fund. Commission of the European Communities. Brussels, 14 July 2004. COM(2004) 495 final; Proposal for a Regulation of the European Par-

liament and of the Council establishing a European grouping of cross-border cooperation (EGCC). Commission of the European Communities. Brussels, 14 July 2004. COM(2004)496 final.

⁷ 2000–2006 m. ES sanglaudos politikos parama buvo teikiama per keturis struktūrinius fondus:

- **Europos socialinis fondas (ESF)**, kuris remia investicijas, skirtas užimtumui didinti ir žmogiškųjų išteklių plėtrai. Tai ilgiausiai veikiantis ES struktūrinis fondas, įsteigtas dar Romos sutartimi.
- **Europos regioninės plėtros fondas (ERPF)**, teikiantis paramą infrastruktūros ir verslo plėtrai. ERPF buvo įsteigtas 1975 m., į ES įstojus kiek mažiau išsivysčiusioms valstybėms – Jungtinei Karalystei, Danijai, Airijai.
- **Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF)**, įkurto 1962 m., **Orientavimo dalis**, kurios pagrindu buvo teikiama parama žemės ūkio sektoriaus modernizavimui ir kaimo plėtros priemonėms.
- **Žuvininkystės orientavimo finansinis instrumentas (ŽOFI)**, įsteigtas 1994 m., kuris teikė paramą žuvininkystės sektoriaus plėtrai ir restruktūrizacijai.

Pažymėtina, kad EŽŪOGF Orientavimo dalis ir ŽOFI nuo 2007 m. buvo restruktūrizuoti ir integruoti atitinkamai į ES bendrosios žemės ūkio politikos ir bendrosios žuvininkystės politikos finansines priemones.

Be struktūrinių fondų, ES sanglaudos politikos parama taip pat teikiama per **Sanglaudos fondą**, kuris buvo įsteigtas Maastrichto sutartimi. Sanglaudos fondo paskirtis – remti investicijas į transporto ir aplinkosaugos infrastruktūrą šalyse narėse, kurių BNP vienam gyventojui nesiekia 90 proc. ES vidurkio.

⁸ 2000–2006 m. buvo įgyvendinamos Bendrijų iniciatyvos:

INTERREG – parama ES valstybių narių tarpregioniniam bendradarbiavimui (ERPF);

URBAN – parama miestų plėtrai (ERPF);

EQUAL – parama lygių moterų ir vyrų galimybių skatinimui (ESF);

LEADER – parama iniciatyvumo skatinimui kaimo regionuose (EŽŪOGF).

⁹ Lėšos, skirtos Europos Komisijos veiklai siekiant tinkamai įgyvendinti ES sanglaudos politiką.

¹⁰ „Statistinis efektas“ – BVP vienam gyventojui padidėjimas dėl ES plėtros sąlygto bendro ES BVP vienam gyventojui lygio kritimo.

¹¹ Adaptation of cohesion policy to the enlarged Europe and the Lisbon and Gothenburg objectives. European Parliament, Directorate General internal Policies of the Union. Brussels, 31 March, 2005. P. 44.

¹² ES sanglaudos politikos parama ES valstybėms narėms ir regionams apskaičiuojama pagal vadinamąjį Berlyno metodą, atsižvelgiant į valstybių narių ir regionų išsivystymo, ploto, nedarbo ir kitus kriterijus. Kiekvienam ES sanglaudos politikos elementui, pavyzdžiui, nacionalinei konvergencijai, regioninei konvergencijai ir kt., yra taikomas savitas kriterijų derinys.

¹³ Working document of the Commission services: Application of the Berlin method without adjustments. European Commission. Fiche No 49, 18 January 2005.

¹⁴ Joint letter from Mr. Blair, the Prime Minister, and the President of France, the Chancellors of Germany and Austria, and the Prime Ministers of the Netherlands and Sweden. 15 December 2003. P. 1 // <http://www.bmdf.co.uk/blairlettereubudget.pdf>

¹⁵ Building Our Common Future: Policy Challenges and Budgetary Means of the Enlarged Union 2007–2013. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. Brussels 26 February 2004. P. 28.

¹⁶ Adaptation of cohesion policy to the enlarged Europe and the Lisbon and Gothenburg objectives. European Parliament, Directorate General internal Policies of the Union. Brussels, 31 March, 2005. P. 27–29.

¹⁷ Cacheux J. L. Negotiating the Medium-term Financial Perspectives for the Enlarged EU: the Future of the European Budget, April 2004. P. 4 // <http://www.ofce.sciences-po.fr/pdf/revue/08-89bis.pdf>

¹⁸ J. Bachtler, F. Wishlade. From Building Blocks to Negotiating Boxes: The Reform of EU Cohesion Policy. European Policies Research Centre. European Policy Research Paper No 57, November 2005. P. 8.

¹⁹ D. Yuill, C. Méndez, F. Wishlade. EU Cohesion policy 2007–13 & the implications for Spain: Who gets what, when and how? European Policies Research Centre. European Policy Research Paper No 59, June 2006. P. 6.

²⁰ J. Bachtler, F. Wishlade. From Building Blocks to Negotiating Boxes: The Reform of EU Cohesion Policy. European Policies Research Centre. European Policy Research Paper No 57, November 2005. P. 9.

²¹ Adaptation of cohesion policy to the enlarged Europe and the Lisbon and Gothenburg objectives. European Parliament, Directorate General internal Policies of the Union. Brussels, 31 March, 2005. P. 34.

²² D. Yuill, C. Méndez, F. Wishlade. EU Cohesion policy 2007–13 & the implications for Spain: Who gets what, when and how? European Policies Research Centre. European Policy Research Paper No 59, June 2006. P. 4.

²³ Adaptation of cohesion policy to the enlarged Europe and the Lisbon and Gothenburg objectives. European Parliament, Directorate General internal Policies of the Union. Brussels, 31 March, 2005. P. 29.

²⁴ Kipro BVP vienam gyventojui buvo daugiau kaip 75 proc. ES vidurki, todėl ši šalis apskritai nepretendavo į konvergencijos prioriteto paramą.

²⁵ N + 2 taisyklė reiškia, kad tam tikriems metams (n) skirtos ES struktūrinės paramos lėšos turi būti panaudotos ne vėliau kaip per dvejus kitus (+2) metus. Nepanaudotos lėšos gražinamos į ES biudžetą.

²⁶ Regioninės konvergencijos elementui, remiantis Europos Komisijos pasiūlymu, buvo numatytas 75 proc. bendrojo finansavimo lygis, t. y. Bendrijos lėšomis gali būti finansuojama ne daugiau kaip 75 proc. išlaidų.

²⁷ Technical adjustments to the Commission proposal for the multiannual financial framework 2007–2013. Commission of the European Communities. Brussels, 12 April 2005. P. 3 // <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/05/st08/st08223.en05.pdf>

²⁸ Trečiame priede pateikiamas Berlyno metodo aprašymas, taip pat Liuksemburgo ir Jungtinės Karalystės pasiūlyti pakeitimai, lyginant juos su pirminiu Europos Komisijos pasiūlymu.

²⁹ Visi toliau aprašomi Liuksemburgo pasiūlymai buvo pateikti dokumente *Financial perspective 2007–2013: Negotiating Box 1*. Council of the European Union. Brussels, 15 June 2005. P. 14 // http://www.eu2005.lu/en/actualites/documents_travail/2005/06/15negbox/pf.pdf

³⁰ 2005 m. sausį trys Baltijos valstybės išplatino bendrą poziciją dėl BVP prognozių 2007–2013 m.

³¹ *Financial Framework for 2007–2013: Analytical Report*. Council of the European Union. Brussels, 7 June, 2004. P. 42.

³² Bachtler J., Wishlade F. *From Building Blocks to Negotiating Boxes: The Reform of EU Cohesion Policy*. European Policies Research Centre. European Policy Research Paper No 57, November 2005. P. 25.

³³ Autoriaus skaičiavimai, remiantis ES regionų gyventojų skaičiaus duomenimis, pateiktais http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion4/pdf/4cr_main_indicators.xls

³⁴ Išlyga Jungtinei Karalystei buvo išsiderėta premjerės Margaretos Thatcher 1984 m. Fontenblo įvykusiame Europos Viršūnių Tarybos susitikime. Pagrindinės išlygos priežastys buvo tos, kad tuo metu didelė dalis ES biudžeto (apie 80 proc.) buvo išleidžiama bendrajai žemės ūkio politikai, o Jungtinė Karalystė turėjo daug mažesnę nei kitos valstybės narės žemės ūkio sektorių, palyginti nuo jo dalies BNP. Įmokos į ES biudžetą buvo proporcingos ekonomikos dydžiui. Be to, tuo metu Jungtinė Karalystė buvo trečia menkiausiai išsivysčiusi ES valstybė narė. Pagal išlygą Jungtinė Karalystė susigrąžindavo apie 2/3 sumos, kuria jos įmokos į ES biudžetą viršijo gautas išmokas.

Pakilus Jungtinės Karalystės išsivystymo lygiui, sumažėjus bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo svoriui ES biudžete (proc. nuo viso ES biudžeto) ir prie ES prisijungus menkiausiai išsivysčiusioms naujoms narėms, Europos Komisija 2007 m. pasiūlė išlygą Jungtinei Karalystei panaikinti.

³⁵ Net ir pagal „apkarpytą“ Jungtinės Karalystės kompromisinį pasiūlymą naujoms valstybėms narėms buvo numatytos nemažos paramos sumos, viršijančios paramos apimtis, kurias šios valstybės gavo 2004–2006 m.

³⁶ Toliau šioje dalyje aprašomi Jungtinės Karalystės pasiūlymai pateikiami remiantis Tarybos reglamento Nr. 1083/2006 dėl bendrųjų Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo nuostatų ir panaikinančio Tarybos reglamentą Nr. 1260/1999 II priedu, į kurį yra perkeltos 2005 m. gruodžio 15–16 d. Europos Viršūnių Tarybos susitarimo dėl ES sanglaudos politikos nuostatos.

³⁷ Autoriaus skaičiavimai, remiantis ES regionų gyventojų skaičiaus duomenimis, pateiktais http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion4/pdf/4cr_main_indicators.xls

³⁸ Autoriaus skaičiavimai, remiantis 2 priede pateikta informacija apie ES sanglaudos politikos paramą Lenkijai 2007–2013 m.

³⁹ Autoriaus skaičiavimai, remiantis ES regionų gyventojų skaičiaus duomenimis, pateiktai http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion4/pdf/4cr_main_indicators.xls

⁴⁰ Growing Regions, Growing Europe: Fourth Report on Economic and Social Cohesion. Communication from the Commission. May 2007.

SUMMARY

EU COHESION POLICY REFORM OF 2004–2006: CHALLENGES AND RESULTS

In this article I analysed one of the goals of the 2004–2006 Cohesion policy reform – to adjust the Cohesion policy to the new reality: increased development disparities in the Union after Enlargement. I argue that despite big changes caused by Enlargement the Commission with its reform proposal of 2004 in principle did not try to reform anything. Cohesion policy priorities, which were proposed by the Commission for the period of 2007–2013 as well as distribution of financing among them, were left similar to ones of 2004–2006 period, while decision on Cohesion policy reform taken by the European Council in the end of 2005, which finalised two years of Member States discussions, just slightly improved the situation.

The Cohesion policy reform of 2004–2006 actually did not reform this policy, because increased development disparities in the EU were overshadowed by indirect factor of Enlargement – its costs to the Member States of the EU-15. Rich Member States or “net-payers” to the EU budget, one third of which is traditionally allocated for Cohesion policy, were concerned about increase of their contributions as a consequence of Enlargement to 12 less developed Member States. While southern Member States, which during the period of 2000–2006 were main beneficiaries of Cohesion policy, tried to maintain substantial amount of structural assistance, though after Enlargement they lost the status of least developed Member States in the Union.

Reacting to the challenges of Enlargement and trying “not to harm” main Cohesion policy beneficiaries of 2000–2006 period the Commission simply increased the Cohesion policy budget by about 100 billion euro without any big changes in the Policy’s priorities or their financial proportions. The analysis of the Commission proposal showed that, contrary to the declared reform goal – to adjust Cohesion Policy to the increased development disparities in the Union after Enlargement, – practically the Commission’s aim was to neutralise the costs of Enlargement to the Member States of the EU-15: was foreseen a transitional support for the regions, which level of development artificially increased due to the “statistical effect” caused by

Enlargement and the assistance allocation method (so called “Berlin method”) was modified in order to increase assistance to the Member States of the EU-15. In addition, the Commission actively argued in favour of maintaining the so called “4 percent capping rule” (annual structural assistance to any Member State can not exceed 4 percent of its GDP). This resulted in inadequate aid intensity – annual per capita allocations for less developed Member States and regions often were lower than for more prosperous ones.

During two years of intensive negotiations the new Cohesion policy priorities proposed by the Commission did not change, changed just amounts of resources allocated for their implementation. Negotiations were not about adjustment of the Cohesion policy to the new reality, but about “money”. Every Member State first of all was concerned about net balance of its payments to and gains from the EU budget. “Net-payers” were not interested in financing the “inflated” Policy foreseeing generous support for all the Member States. Southern Member States, which during entire history of the Cohesion Policy used to receive solid EU structural assistance, expected the same in the financial perspective of 2007–2013. While new Member States argued that in terms of aid intensity per capita they should not receive less than more prosperous Member States.

Final agreement, compared with the initial Commission proposal, reduced the resources for the Cohesion Policy by 33 billion euros. Reduction was made more at the expense of the Member States of the EU-15, for them the assistance was reduced by 21 billion euro, while new Member States suffered at lesser extent – for them support diminished by 12 billion euro. It should be noted that due to the review of statistics in April 2005, on the basis of which assistance allocations for Member States were calculated, for some new Member States, first of all Baltic States and Slovakia, support increased so substantially, that even after final reduction they received much more structural assistance than it was foreseen for them in the initial Commission proposal.

Review of statistical data and higher reduction of assistance allocated to the Member States of the EU-15 than to the new ones decreased the disparities in aid intensity between less developed and more prosperous Member States, though still in many cases allocations of support are inadequate to Member States’ levels of development. Least developed Member States – Bulgaria and Romania – will receive less structural assistance per capita during 2007–2013 than less developed regions in Germany or United Kingdom, while level of support foreseen for Poland, Latvia, Lithuania and Slovakia just slightly exceeds assistance allocated for much more prosperous Member States such as Portugal, Greece and Spain.

Prieida S. 2000–2006 m. ir 2007–2013 m. ES sanglaudos politikos prioritetų palyginimas		2000–2006 M.		2007–2013 M.	
		Proc.	Mlrd. eurų	Proc.	Mlrd. eurų
Prioritetas / fondas	Paskirtis	Paramos lėšos		Paramos lėšos	
Sanglaudos fondas	Parama valstybėms narėms, kurių BNP vienam gyventojui neviršija 90 proc. ES vidurkio transporto ir aplinkosaugos infrastruktūros plėtrai	8,45	19,873		
ES struktūriniai fondai		91,55	215,296		
1 tikslas (ERPF, ESF, EŽUOGF, ZOFI)	Parama regionams, kurių BVP vienam gyventojui nesiekia 75 proc. ES vidurkio	63,81	150,061		178,868
					53,22
					22,121
2 tikslas (ERPF, ESF)	Parama pažengusiems regionams, turintiems struktūrinių ekonomikos problemų	10,53	24,759		57,876
3 tikslas (ESF)	Parama pažengusiems regionams žmogiskųjų išteklių plėtrai	11,26	26,481		
Bendrijos iniciatyvos (ERPF, ESF, EŽUOGF)	INTERREG, URBAN, EQUAL, LEADER	4,90	11,518		13,242
Techninė parama Europos Komisijai	Lėšos Europos Komisijos veiklai stiekiant tinkamai įgyvendinti ES sanglaudos politiką	0,60	1,399		1,008
Iš anksto nepaskirstytos lėšos		0,46	1,076		
Iš viso		100,00	235,169		336,100

Sąlytinai: parengta autoriaus vadovaujantis Tarybos reglamentais Nr. 1260/1999 ir 1264/1999 (2000–2006 m. laikotarpis) ir Europos Komisijos 2004 m. liepos 7 d. pasiūlymu dėl Tarybos reglamento, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančio reglamentą Nr. 1260/1999 (2007–2013 m. laikotarpis).

2 PRIEDAS . Pirminio Europos Komisijos pasiūlymo ir galutinio susitarimo palyginimas

2004 m. kaimomis

Šalis narė (BVP videniam gvy. nuo ES vidurkio (proc.)) ⁹⁾	Gyv. skaičius (mln.) ^{**}	PIRMINIS EUROPOS KOMISIJOS PASTŪLYMAS***				GALUTINIS SUSITARIMAS****				Skirtumas (mlrd. eurų)
		ES struktūrinė parama (mlrd. eurų)		Reg. konkurencingumas ir užimtumas		ES struktūrinė parama (mlrd. eurų)		Reg. konkurencingumas ir užimtumas		
		iš viso	Konvergencija	Reg. konkurencingumas ir užimtumas	Europos teritorinis bendradarbiavimas	iš viso	Konvergencija	Reg. konkurencingumas ir užimtumas	Europos teritorinis bendradarbiavimas	
Bulgarija (29)	7.76	6.167	5.882	0	0.285	6.047	5.888	0	0.159	-0.120
Rumunija (29)	21.7	16,050	15,355	0	0.695	17,317	16,913	0	0.404	1,267
Latvija (39)	2.31	2.976	2.858	0	0.118	4.090	4.010	0	0.080	1,114
Lietuva (42)	3.43	5.482	5.285	0	0.197	6.097	6.000	0	0.097	0.615
Lenkija (46)	38.2	63,453	61,493	0	1.960	59,698	59,048	0	0.650	-3,755
Estija (46)	1.35	2.534	2.444	0	0.090	3.058	3.011	0	0.047	0.524
Slovakija (51)	5.38	9.494	8.748	0.369	0.377	10,264	9,663	0.399	0.202	0.770
Vengrija (59)	10.1	24,609	23,740	0	0.869	22,452	20,243	1.865	0.344	-2,157
Čekija (68)	10.2	25,940	24,634	0.408	0.898	23,697	22,978	0.373	0.346	-2,243
Malta (74)	0.4	0.754	0.725	0	0.029	0.761	0.747	0	0.014	0.007
Slovėnija (75)	2	4,654	4,445	0	0.209	3,739	3,646	0	0.093	-0,915
Portugalija (77)	10.5	20,390	19,538	0.524	0.328	19,147	18,216	0.843	0.088	-1,243
Griekija (78)	11.1	24,278	23,232	0.587	0.459	18,217	17,447	0.584	0.186	-6,061
Kipras (83)	0.65	0.274	0.086	0.171	0.017	0.581	0.194	0.363	0.024	0.307
Ispanija (95)	43	34,466	24,278	9,149	1,039	31,536	23,411	7,628	0.497	-2,930
Italija (109)	58.5	27,021	19,517	6,456	1,048	25,647	19,255	5,640	0.752	-1,374
Vokietija (109)	82.5	25,155	14,078	9,847	1,230	23,450	14,324	8,370	0.756	-1,705
Prancūzija (113)	60.6	15,280	3,089	11,184	1,007	12,736	2,838	9,123	0.775	-2,544
Suomija (113)	5.24	2,238	0	2,032	0.206	1,532	0	1,425	0.107	-0,706
Švedija (115)	9.01	2,860	0	2,571	0.289	1,682	0	1,446	0.236	-1,178
Belgija (117)	10.4	3,145	1,603	1,290	0.252	2,019	0.579	1,268	0.172	-1,126
Jungtinė Kar. (118)	60	12,839	4,428	7,826	0.585	9,468	2,594	6,232	0.642	-3,371
Nyderlandų Kar. (122)	16.3	2,693	0	2,243	0.450	1,696	0	1,476	0.220	-0,997
Danija (122)	5.41	0.784	0	0.658	0.126	0.545	0	0.453	0.092	-0,239
Austrija (123)	8.21	1,652	0	1,330	0.322	1,301	0.159	0.914	0.228	-0,351
Airija (134)	4.11	0.928	0	0.790	0.138	0.815	0	0.681	0.134	-0,113
Liuksemburgas (213)	0.46	0.046	0	0.027	0.019	0.058	0	0.045	0.013	0.012
Nepaskirstytos lėšos		0	0	0	0	0.392	0	0	0.392	0.392
Iš viso		336,162	265,458	57,463	13,241	308,042	251,164	49,128	7,750	-28,120
ES-15		173,775	109,763	56,514	7,498	149,849	98,823	46,128	4,898	-23,926
ES-12		162,387	155,695	0,949	5,743	157,801	152,341	3,000	2,460	-4,586

Šaltiniai: * GDP per capita: preliminary results 2003, final data 2002. Eurostat news release, 3 December 2004. ** Key Figures on Europe: Statistical Pocketbook 2006. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006. P. 39. *** Adaptation of cohesion policy to the enlarged Europe and the Lisbon and Gothenburg objectives. European Parliament, Directorate General Internal Policies of the Union. Brussels, 31 March, 2005. P. 44. **** Stage set for cohesion policy 2007–13 // Infregio news, September 2006, No 149.

3 PRIEDAS. Berlyno metodas

Europos Komisijos siūlymu parama regionams pagal Konvergencijos prioritetą apskaičiuojama taikant paramos apskaičiavimo metodą, dar vadinamą Berlyno metodu, nes pirmą kartą jis buvo patvirtintas 1999 m. Berlyno Europos Viršūnių susitikime, kuriame buvo susitarta dėl ES 2000–2006 m. finansinės perspektyvos. Remiantis Berlyno metodu, parama apskaičiuojama tokiais žingsniais:

1. Nustatomas regiono BVP vienam gyventojui ir ES vidurkio skirtumas (eurais), kuris paskui dauginamas iš regiono gyventojų skaičiaus.
2. Gauta suma dauginama iš koeficiento pagal valstybės narės, kuriai regionas priklauso, išsivystymo lygį. Kaip parodyta lentelėje, pagal pirminį Europos Komisijos pasiūlymą, jeigu regionas priklauso valstybei narei, kurios BNP vienam gyventojui nesiekia 82 proc. ES vidurkio, gauta suma dauginama iš 5 proc., jeigu regionas priklauso valstybei narei, kurios BNP vienam gyventojui yra tarp 82–99 proc. ES vidurkio, gauta suma dauginama iš 4 proc., ir, jeigu regionas yra valstybėje narėje, kurios BNP vienam gyventojui viršija 99 proc. ES vidurkio, gauta suma dauginama iš 3 proc. Vykstant deryboms dėl ES 2007–2013 m. finansinės perspektyvos, atsiradus poreikiui mažinti ES sanglaudos politikai numatytas lėšas, 2005 m. ES pirmininkavęs Liuksemburgas pasiūlė taikyti mažesnius koeficientus (žr. lentelę).
3. Galiausiai, remiantis nedarbo lygiu, apskaičiuojama papildoma suma. Europos Komisija siūlė skirti po 100 eurų per metus už kiekvieną bedarbį, viršijantį konvergencijos regionų nedarbo lygio vidurkį, o Liuksemburgas pasiūlė šią sumą padidinti iki 700 eurų (ji ir buvo patvirtinta 2005 m. gruodį).

Berlyno metodas: taikytinų koeficientų mažinimas

Valstybės narės BNP vienam gyventojui (proc. nuo ES vidurkio)	Taikomi koeficientai (proc.)		
	Europos Komisijos pirminis pasiūlymas	Liuksemburgo pasiūlymas	Jungtinės Karalystės pasiūlymas (galutinis susitarimas)
<82	5	4,25	4,25
>82<99	4	3,36	3,36
>99	3	2,62	2,67

Šaltiniai:

Berlyno metodo aprašymas pateiktas remiantis J. Bachtler, F. Wishlade. From Building Blocks to Negotiating Boxes: The Reform of EU Cohesion Policy. European Policies Research Centre. European Policy Research Paper No 57, November 2005. P. 24; Liuksemburgo pakeitimai pateikti remiantis dokumentu Financial perspective 2007–2013: Negotiating Box 1. Council of the European Union. Brussels, 15 June 2005. P. 9–10 // http://www.eu2005.lu/en/actualites/documents_travail/2005/06/15negbox/pf.pdf; Jungtinės Karalystės pasiūlytas galutinis susitarimas pateiktas remiantis Tarybos reglamentu Nr. 1083/2006 dėl bendrųjų Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo nuostatų ir panaikinantis Tarybos reglamentą Nr. 1260/1999. 2 priedas.